

Ugyi. Cse. L. 1111

A

BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

NAGYVÁRADON

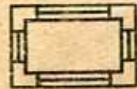
1914. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 25-ÉN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

Nagyvárad

Nyomatott Béres és Held könyvnyomdájában

1914

A

BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

NAGYVÁRADON

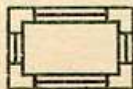
1914. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 25-ÉN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

Nagyvárad

Nyomatott Béres és Held könyvnyomdájában

1914

A bihari református egyházmegye 1914. évi szeptember hó 25-ik napján Nagyváradon tartott őszi rendes közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelenvoltak: Sulyok István esperes, Bary József gondnok elnöklete alatt:

Szemess László, Lévy Mihály, Surányi Lajos, Major Gyula, Kiss Antal lelkeszi,

Dr. Miskolczy Ferenc, dr. Szegedy Lajos világi tanácsbírák;

Csernák Béla, Biró Ferenc lelkeszi,

Dr. Thury László, Lukács Ödön világi jegyzők;

Dr. Thury Kálmán e. m. ügyész;

Nagy Vilmos, nagyváradai tanítónőképző intézeti igazgató, tanárképviselő;

Eröss Károly, Farkas Elek, Kajcsa Lajos tanító-képviselők.

Az egyházközségek képviselőiben:

Ártándról: Zsigmond Ferencz lp., Gy. Szőke Gyula g.

Bszentmártonból: Kiss Antal lp., Dancsházi Lajos g.

Biharról: Tarnóczy Lajos lp., Szabó Lajos g.

Biharkeresztesről: Szigeti Elek lp., Balla Lajos g.

Biharpüspökiből: Bugyi Sándor lp., Feltóti Dénes g.

Bszentjánosról: Szemes László lp., Könyves Lajos g.

Bojtról: Bán István lp., Pető P. Gyula g.

Borsról: Papp László lp., -----

Csökmőről: Szabó Bertalan lp., Tóth István g.

Darvasról: Molnár Vince lp., Csapó Dezső főg.

Élesdről: Dávid Gyula lp., Pusztai András g.

Fugyiből: Nagy Elek lp., Erdődi Lajos g.

Fugyivásárhelyről: Varga Gedeon lp., Nagy Sándor g.

Furtáról: Csernák Béla lp., -----

Hegyközcseréről: Szücs László lp., Koma Lajos g.

Hkkovácsiból: Szokolay Béla lp., K. Szabó Ferenc g.
 Hkpályiból: Bácsy Gyula lp., Munkácsi Sándor g.
 Hkszáldobágyról: Bokross Benedek lp., Molnár Imre g.
 Hkujlakról: Szentimrey Dániel lp., Dani Lajos g.
 Kismarjáról: ----- Egeressy János g.
 Kisszántóról: Babicsák József lp., Kis István g.
 Köröskisjenőről: Horváth Sándor lp., Göcz József g.
 Mezőtelegről: Dr. Gyenge János lp., -----
 Mezőtelkiből: Nyeste István lp., ifj. Lukács Gáspár g.
 Nagykakucsról: Ács Endre lp., Borág Sándor g.
 Nagykerekiből: Lévy Mihály lp., Nagy Ferenc g.
 Nagyszántóról: Bodnár Gábor lp., -----
 Nagyváradról: Sulyok István lp., Mátéh Lajos és
 Sinka László.

Nyüvedről: Zagyva Gyula lp., Lovas Imre g.
 Örvéendről: Biró Ferenc lp., Fülöp József g.
 Paptamásiból: Major Gyula lp., ifj. Nagy András g.
 Pelbárthidáról: Holkó József lp., N. Nagy Lajos g.
 Pósalakáról: Sipos János lp., Fekete Sándor g.
 Pusztaujlakról: Doma Gyula lp., id. Jakab Sándor g.
 Révről: Kulcsár Endre lp., Samu Sándor g.
 Siterről: Barcsa Mihály lp., Nagy Ferenc g.
 Szalárdról: Surányi Lajos lp., Bimbó Péter g.
 Toldról: Németh István lp., Szántó Ferenc g.
 Váncsodról: Bethlendy Sándor lp., Kis G. Bálint g.
 Váradlesről: Konrád Géza lp., Finta János g.
 Zsákáról: Vadon Miklós lp., T. Szabó József g.
 Jákóhodosról: Szabó István lp., Csegődi Sándor g.

A hallgatóság sorában jelen volt: Tordai Vasady
 Lajos kir. tanfelügyelő, Barcsay Károly zsákai tanító,
 Danka László segédlelkész stb.

104. szám. Sulyok István esperes a gyűlést buzgó
 könyörgés után a jelenlevők üdvözlésével
 megnyitja.

105. szám. Sulyok István esperes az egyházmegye
 nevében szeretettel üdvözlő Bary József gondnokot, curiai
 bírót kinevezése alkalmából, az egyházmegye

közgyűlése nagy lelkesedéssel és ragasz-
 kodással ad kifejezést lankadatlan buzgó-
 ságú gondnoka iránt táplált hő érzelmeinek

levele

Máté
tár Z
Gyula
József

zetes

sz. h
delet
zat t
hivássz. h
az e
gyáb
elada
csak
leti
mini

s egy szívvvel-lélekkel óhajtja, hogy a Gondviselés egyházmegyénk kiváló világi vezérét minden javaival áldja meg.

106. szám. Az egyházközségi képviselők megbízó leveleiket bemutatják.

A megbízó levelek átvizsgálása után a közgyűlés megállapítja a szavazati joggal bíró tagok névsorát (lásd a jegyzőkönyv elején).

107. szám. Távolmaradásukat kimentették: Csák Máté lelkész, K. Nagy Sándor, Kurovszky Ferencz, Tattár Zoltán, Telegdi József világi tanácsbírák, Zagyva Gyula nyüvedi lelkész, H. Szabó Sándor furtai, Telegdi József m.-telegdi, Zétényi Kálmán nagyszántói képviselők.

Közgyűlésünk a nevezettek távolmaradását igazolja.

108. szám. Nem jelent meg s távol maradását előzetesen nem igazolta a borsi egyház képviselője,

miért is közgyűlésünk az esperest megbizza, hogy a borsi egyházközséget e mulasztás igazolására szólítsa fel.

109. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 30—1914. sz. határozata a paróchiális körökről szóló szabályrendelet 8 §-át, amelyet a 35—1913. sz. egyh. ker. határozat tévesen törölt, visszaállítja azzal a pótlással: „a be-hívásokat a lelkész tartozik a presbyteriumnak bejelenteni.”

Az egyházmegye közgyűlése elrendeli, hogy a pótlást a lelkészek a szabályrendelet hivatolt §-ába iktassák be.

110. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 36—1914. sz. határozata szerint a vallás és közokt. ü. miniszter az egyházi, lelkészi és tanítói erdőbirtokok eladása tárgyában aképen intézkedett, hogy az ilyen erdőbirtokok eladásához az illetékes egyházi hatóságok az engedélyt csak abban az esetben adják meg, ha ahoz, erdőfelügyeleti és faértékesítési szempontból előzetesen a földm. miniszter is megadta hozzájárulását.

Tudomásul szolgál.

111. szám. Az egyházker. közgyűlés 131—1914. sz. határozata kimondja, hogy a Népiskolai Sz. 113. §-ának e pontja: „a tanító önkéntes változása lehetőleg az iskolai év végén történjék“ azt jelenti, hogy az évközi változás csak rendkívüli, halasztást nem tűrő esetekben engedtessek meg, e körülmények fennforgását, mérlegelését pedig a tanítóválasztások megerősítésére illetékes esperes s egyházmegye hivatott eldönteni.

Tudomásul szolgál.

112. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 267—1914. számú határozata értesíti egyházmegyénket, hogy V. és K. miniszter 157,527—1913. sz. értesítésében helyesbitette a 91,157—1913. sz. leiratának intézkedéseit; egyuttal fölhívja kerületünk a közigazgatási bizottságok elnökeit, hogy a felmerülő panaszok, keresetek és kérelmek esetén mindenkor pontosan és sürgősen járjanak el.

Tudomásul szolgál.

113. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 275—1914. számú határozata felhívja az iskola fenntartókat, hogy a tanítók családi pótlékának megadására, addig is, míg az egyetemes konvent feliratára a V. és K. minisztertől a válasz megérkezik, minden lehetőt megtegyenek.

Egyházmegyei közgyűlésünk a határozatot az iskola fentartó egyházak figyelmébe ajánlja.

114. szám. Az egyházkerületi közgyűlés egyházmegyénknek az ismétlő iskola tanterve és tankönyvei tárgyában tett felterjesztésére utalt a V. és K. min. 66,569—1912. sz. rendeletével kiadott gazd. ism. iskolai tanterv közismereti részére, mely az általános irányú ismétlő iskolákban használható. Tankönyvekül az egyházkerület kiadásában megjelent ismétlő iskolai vallástani olvasókönyv és a V. és K. miniszter által engedélyezett olvasókönyveket ajánlja.

Tudomásul szolgál.

115. szám. Miután az egyházkerületi közgyűlés egyházmegyénk felterjesztésére a konfirmatio napjául áldozócsütörtököt tűzte,

roz

roz

ille
Feregy
tár

közgyűlésünk utasítja a lelkészeket, hogy kivétel nélkül az egyházkerület rendelkezéséhez alkalmazkodjanak.

116. szám. Az egyházkerület 293—1914. sz. határozata alapján

felhívja egyházmegyénk az iskolaszéki elnököket, hogy a VI. osztályu tanulók záróvizsgájának megtartásakor a helyi iskolai hatóság elsőbbségének megőrzésére ügyeljenek; s ha esetleg a vizsgálatok alkalmával a vezetésnél, eredmény megállapításánál és a bizonyítvány kiállításánál olyan jelenségek fordulnának elő, amelyek autonomiánkra nézve sérelmesek, jelentéseiket a püspöki hivatalnak haladéktalanul megtegyék.

117. szám. A 302—1914. sz. egyházkerületi határozat értelmében felhívja

közgyűlésünk az egyházközségeket, hogy minden stóla módosításra vonatkozó presbyteri intézkedéseket vagy a díjlevélbe, vagy külön határozatba foglalják s mindkét esetben 4, ha két vagy több belhivatalnokról van szó 5, illetve a szükséges példányszámban fokozatos egyházhatósági megerősítés alá terjesszék.

118. szám. Az egyetemes konvent 129—1914., illetőleg 132—1914. sz. határozataival dr Veszprémy Ferencz és Jakab István lelkészi oklevelét érvénytelenítette.

Tudomásul szolgál.

119. szám. Sulyok István esperes beterjeszti az egyházmegye 1913. évi valláserkölcsei és anyagi állapotáról kiadott jelentését.

Egyházközségeink szellemi és anyagi állapotáról hü képet festő jelentést az egyházmegye közgyűlése tudomásul veszi, jegyzőkönyvébe iktatja, a jelentést beterjesztő esperesnek benső köszönetét talmácsolja.

120. szám. Vasárnap délutánonként Mezőtelegden, Nagykakucson és Nagyszántón csak a biblia magyarázatot gyakorolják, míg Nyüveden egyszerűen csak könyörgést tartanak.

Midőn egyházmegyénk utasítja a felsorolt egyházközségek lelkészeit, hogy vasárnap délután a káté magyarázatoknak szószékeiken helyt adjanak, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a szektáskodási jelenségekre tekintettel a kátémagyarázást minden gyülekezetünkben elengedhetetlenül szükségesnek tartja.

121. szám. Miután a kisszántói gyülekezetben vasárnap délután nem tartják meg az istentiszteletet,

közgyülésünk szigorúan utasítja a lelkészt és presbiteriumot, hogy a vasárnap délutáni istentisztelek felelevenítéséről haladéktalanul gondoskodják.

122. szám. A missiói központokon, Réven és Váradlessen vasárnap délután istentisztelet nincs.

Egyházmegyei közgyülésünk felhívja a révi és váradlessi missiói lelkészeket, hogy lakóhelyükön mindannyiszor, ahányszor vasárnap délután otthon vannak, a délutáni istentiszteletet el ne mulasszák.

123. szám. A hétköznapi istentiszteletekre vonatkozólag az egyházmegye közgyűlése határozza, hogy

1., az egyházlátogató küldöttségek elengedhetetlen kötelességüknek tekintsék, hogy a canoni egyházvizsgálat alkalmával a presbiteriumok előtt a hétköznapi istentiszteletek látogatásának nagy fontosságát hangsúlyozzák;

2., elvárja a lelkészek, tanítók, presbyterektől és ezek családtagjaitól, hogy a hétköznapi istentiszteleteken résztvegyenek;

3., rendeli, hogy a tanítók az iskolába járó növendékeket december, január és február hónapok kivételével minden reggel templomba vezessék;

4., a felekezeti iskolával nem biró gyülekezetekben, az állami és községi iskolák előljáróságának meghallgatásával, a reggeli istentisztelet ideje úgy állapittassék meg, hogy a növendékek a templomban megjelenhessenek.

124. szám. Hétköznapi bibliamagyarázatot Mezőtelkiben és Réven egy esztendőben alig tartanak kétszer, míg Fugyiban egyszer sem.

A felsorolt egyházközségek lelkészeit utasítja közgyűlésünk, hogy a téli hónapok folyamán hetenként köznapi bibliamagyarázatokat tartsanak.

125. szám. A hitélet erősítése, fokozása érdekében Fugyi, Mezőtelki, Nagykakucs, Pelbárhida, Jákóhodos eddig még annyit sem tett, hogy vallásos lapjainknak egy előfizetőt biztosított volna.

Egyházmegyénk utasítja a felsorolt egyházközségek lelkészeit, hogy vallásos lapjainkat a hívek között buzgón terjesszék.

126. szám. A csökmői egyház nemes törekvéséről, hogy a konfirmált lányok egyesületbe gyűjtését megkísérelte,

az egyházmegye közgyűlése örömmel értesül s a jó példa követésére a gyülekezeteket felhívja.

127. szám. Esperes jelenti, hogy még mindig vannak olyan egyházközségeink, közöttük nem egy népesebb, amelyekben a hitélet erősítésére, fokozására a templomi szolgálatokon kívül mondhatni semmit sem tesznek.

Az egyházmegye közgyűlése ismételten utasítja az egyházközségek vezetőit, hogy egyházunk jövőjének érdekében a lelki gondozás terén minden utat, eszközt megragadni törekedjenek s ne várják a folytonos ösztökélést.

128. szám. A confirmándusok oktatását illetőleg az egyházmegye közgyűlése kimondja, hogy

a vallásoktatás e fokán a lelkeszi közvetlen hatás nem hiányozhatik, hanem lelkeszeink a confirmándusok oktatásában részt vegyenek.

129. szám. Miután az egyházi szertartásokat a múlt év folyamán is számosan mellőzték s megdöbbenően nagy a vadházások száma,

az egyházmegye közgyűlése megbizza a lelkeszegyesületet, hogy a következő egyházmegyei közgyűlés elé e bajok terjedésének meggátlására vonatkozólag véleményes javaslatot terjesszen.

130. szám. Az egyházközségek tagjai részéről az áldozatkészség a múlt év folyamán is elismerésre méltóan nyilatkozott meg.

Közgyűlésünk a nemes adakozóknak szokott módon köszönetét tolmácsolja.

131. szám. Bojton, Köröskisjenőn, Siteren, Váncsodon, Mezőtelegden, Hegyközszáldobágyon némely ingatlanok telekkönyvi rendezést igényelnek.

Az egyházmegye közgyűlése a megnevezett egyházakat a függő telekkönyvi ügyek végleges rendezési munkájának, esetleg az egyházmegyei ügyész közbejöttével leendő mielőbbi elvégzésére utasítja, a hegyközszáldobágyi belhivatalnoki legelő ügy megvizsgálására az egyhm. ügyészt az iratok kiadása mellett felkéri, jelentését a tavaszi közgyűlésig elvárván.

132. szám. Azokat az egyházközségeket, amelyek adóikat s belhivatalnokaik fizetését a múlt évről nem rendezték, valamint azokat is, amelyek adóikkal, belhivatalnokaik fizetésével a folyó évről is hátralékban maradnak utasítja az egyházmegye közgyűlése, hogy 1915 év január 15-ig az esperesi hivatalnak jelentsék, hogy állami adókban, illetékekben, belhivatalnoki fizetéseken milyen összeggel maradtak hátralékban, — s mi csoda intézkedéseket tettek e hátralékok kifizetésére?

133. szám. Az iskolamulasztások nagy számára tekintettel

az egyházmegye utasítja az iskolaszékeket, hogy a tankötelesek iskolába járatása körül a törvényt és szabályrendeleteket betartsák, s amennyiben a mulasztás nem az iskolaszékeket, hanem a községi előjáróságot, vagy más polgári hatóságot terhel, az ilyen mulasztást esetről-esetre jelentsék be az esperesi hivatalnak.

134. szám. Az egyházmegye közgyűlése utasítja a tanítókat, hogy a kerületi tantervhez alkalmazkodjanak, s a kerület kiadványait használják.

135. szám. A tanítás eredménye kifogás alá esett Nagyszántón, Nyüvedkügypusztán, Siteren, a kisebb vegyes iskolánál, Zsákán a nagyobb leány és a kisebb vegyes iskolánál.

Az egyházmegye közgyűlése a felsorolt iskolák tanítóit kötelelességeik hű teljesítésére utasítja; miután a nagyszántói vegyes s a zsákai két iskola tanítóit már a múlt iskolai évben is megintette, az elnökséget a további eljárással megbizza.

136. szám. Az állami és községi iskolákban a vallás és énektanítás több helyen még a minimális kívánalmakat sem üti meg, amely szomorú tapasztalat annál lehangolóbb, mert ez a nagy fontosságú ügy éppen lelkészeink kezében van letéve.

Egyházmegyei közgyűlésünk, — amennyiben az érdekelt vallásoktató lelkészek részéről panaszoltatott, hogy az eredménytelenségnek legfőbb oka a vallástanítás céljára kiadott csekély óraszámban rejlik, — mélyen fájlalja azt a szükkeblűséget, amellyel az állami és községi iskolák tanóra rendje a vallástannal szemben viselkedik s megkeresi az egyházkerületi közgyűlést, hogy a konvent útján oda hatni törekedjék, miszerint a vallás és közokta-

tásügyi miniszter a vallástanítást alárendelt helyzetéből kiemelve;

presbyteriumainkat és lelkészeinket pedig felhívja, hogy ott, ahol lehetséges még áldozatok árán is vigyék keresztül, hogy a vallástanítást magok a református vallásu állami és községi iskolai tanítók vállalják el.

137. szám Sulyok István esperes beterjeszti következő időszakai jelentését:

Nagytiszteletű s tekintetes em. közgyűlés!

Legutóbbi közgyűlésünk óta a megpróbáltatásnak súlyos csapásai szakadtak reánk. Mintha csak az apokalypsis rettenetes jelenségei zúgnának körülöttünk. Hazánk határain is túl, északon és délen dúló harcok villámai cikáznak az égboltozaton s az anyaföld a küzdő milliók lábdobbanásától reng mindenfelé. A nemzetnek nemcsak jövő reménysége, ifjúsága jár a halál mezején, de a férfiak, kenyeret kereső apák százezrei is gyilkos fegyvert forgatnak kezeikben, melyek a békeség áldásos napjaiban a család, a haza és az anyaszentegyháznak boldogítására nyúlnak a munka eszközei után. A magyar Alföldön, a dús Kánaánban már harmadik esztendeje, hogy sírva arat az arató. Főleg egyházmegyénk területén vet sötét árnyat a kiáltó nyomorúság, amelyen ez évi aug. hó 17-ikén este még egy olyan rettenetes vihar is végig szántott, amely nemcsak a szántóföld csekély és sovány reménységét semmisítette meg, hanem pusztító szárnyával csapdosta meg templomainkat, tornyait, egyházi középületeinket.

A tartós, sőt fokozódó anyagi megromlás mindegyre jobban és súlyosabban fekszik egyházközségeink külső életére. Gyülekezeteink valósággal a létfenntartás kemény harcát vívják. Hogy mennyire elszomorító a helyzet, semmi se mutatja inkább, mint az a tapasztalati tény, hogy eddig még erőteljesnek ismert egyházközségeink is a mindennapi és halaszthatatlan szükségleteik kielégítése végett kénytelenek nagy körültekintéssel évek hosszú során, hangya szorgalommal gyűjtögetett tőkéikhez nyúlni, mert a más időben segítségül álló források egészen kiapadtak.

1., Ily körülmények között egyházmegyei gondnok úr Öméltóságának hozzájárulásával megengedtem, hogy a *berettyószentmártoni* egyházközség a belhivatalnokok fizetése egy részének kiszolgáltatására 1915. évi december 31-ig való visszafizetés kötelezettsége mellett az általa kezelt Törös Gergelyné alapból $5\frac{1}{2}\%$ -kal 1000 K ideiglenes kölcsönt vegyen fel, melyről az alap javára szabályszerű adóslevelet állít ki s a kamatok pontos fizetéséről, valamint a jelzett időben az adósság törlesztéséről az esperesi hivatalt értesíteni köteles. A *bihari* egyházközségnek felhatalmazást adtam, hogy az általa kezelt egyházfenntartási alapjából a belhivatalnoki fizetésekre 1200 kor.-t ideiglenes kölcsönként felvehessen, úgy azonban, hogy ez legkésőbb ez évi november 1-re visszafizetessék, különben a kölcsönt megszavazók teljes felelősséggel tartoznak. Intézkedtem arra nézve is, hogy az alap javára az adóslevél kiadassék. A *biharpüspökii* egyházközség, mert sem az egyházi adó, sem a haszonbérek nem fizettetnek, részint a belhivatalnoki fizetések, részint 600 kor.-ás engedély nélkül lelkesztől fölvett kölcsönének visszafizetésére 2200 kor. ideiglenes kölcsönt kért, melyet azzal engedélyeztem, hogy azt legkésőbb ez évi december 31-ig letörleszteni s arról jelentést tenni köteles. A *borsi* egyházközség engedélyt nyert 350 kor. ideiglenes kölcsönnek felvételére azzal a kötelezettséggel, hogy ezt folyósítandó adósegélyéből azonnal, legkésőbb ez évi december 31-ig visszafizetni tartozik. A *bojti* egyházközség a kezelésében levő egyházfenntartási alapból a költségelőirányzati szükségleti tételek fedezése végett 600 kor. ideiglenes kölcsön felvételére nyert engedélyt azzal, hogy ezt előbb is, de az év végéig mindenesetre visszafizetni köteles. Adóslevél állítandó ki. A *hegyközpályi* egyházközség 150 kor. ideiglenes kölcsön felvételét kérelmezvén, ezt az elnökség a felhozott sürgős okra tekintettel, a szokott feltétel mellett engedélyezte. A *toldi* egyházközségnek részint belhivatalnokai fizetésére, részint vihar által okozott kárainak helyrehozatalára 300 és 180, összesen 480 kor. ideiglenes kölcsönt engedélyeztem azzal, hogy ezt vagy a saját alapjából vagy bármely pénztézetből felveheti. Ha saját alapjától veszi fel, akkor ez esetben a kölcsönről adóslevél állítandó ki s mindegyik esetben az év végéig visszafizetendő.

A törvényszerű presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatok bemutatásával itt terjesztem elő a borsi egyházközségnek azt a kérelmét, hogy a Rác Lajostól felvett 600 kor. és a Kiss Pétertől felvett 700 kor., összesen 1300 kor ideiglenes kölcsönének visszafizetésére a f. évi 18 sz. határozatunk k. pontjában foglalt határidőtől eltérőleg 1915. december 31-ig adassék haladék, mivel adósegély ügye elintézést mindeddig nem nyert, e nélkül pedig nincsen abban a helyzetben, hogy az egyhm. közgyűlés rendelkezésének eleget tehessen. A kérelem megadása az egyházközség nyomott anyagi viszonyai között indokolt.

2. A zsákai egyházközség a 63—1914. sz. egyhm. határozattal arra köteleztetett, hogy iskolaépítési munkálataira árlejtést tartson, a legelőnyösebb ajánlattevővel a vállalati szerződést kösse meg s az elnökséghez úgy ezt, mint a kölcsönajánlat tárgyában hozott határozatait terjessze föl. Miután az egyházközség ezeknek eleget tett, az építkezési engedélyt a következő feltételek mellett kiadtam. A vállalati szerződésben megállapított fizetési részletek csak akkor adandók ki a vállalkozónak, ha az építtető bizottság vagy presbyterium megállapította, hogy a szerződésben megjelölt munka tényleg elvégeztetett. A munkát az áll. építészeti hivatal felülvizsgálása után vegye át az egyházközség és a teljes kifizetés csak az egy évi jótállási idő leteltekor történjék, melyen belül az esetleges hiányokat vállalkozó pótolni köteles és amennyiben ennek eleget nem tenne, azokat az egyházközség az óvadék terhére és a visszatartott összegből elkészítteti. Pótmunka nem számítható fel; legfeljebb a szerződésen kívül teljesített és külön rendelkezés alapján végzett munka fizetendő a szerződésben, illetőleg költségvetésben foglalt egységár szerint megfelelő percentuális engedménnyel.

3. Ugyancsak a zsákai egyházközség ez évi június 10-ről azzal a kéréssel fordult az esperesi hivatalhoz, hogy amennyiben a zsákai takarékpénztárban elhelyezett alapítványi tőkéit felmondotta, mert felelőssége tudatában ott tovább tartani még arra tekintettel sem lehetett, hogy az alapítólevelekben a szóbanforgó pénzintézet jelöltetett meg, — az eképen elhelyezésre váró összeget az iskolaépítés céljaira kölcsön vehesse föl, mely esetben a nagyrőcei takarékpénztártól megszavazott 8000 kor. kölcsönből a

további 4000 kor.-ra nem reflektálna. Mivel a presbyteriumnak csak előrelátása nyilatkozott meg akkor, midőn az alapok felmondásával a tőkét biztosítani kívánta: a felmondást tudomásul vettem az alapítólevél ellenére is s mert a presbyterium a pénzügyi kezelés iránt bizalmatlankodott, elnöktársammal egyetértve hozzájárultam ahhoz, hogy az egyházközség az építkezéshez szükséges 4000 koronát 6°/_o mellett [a takarékpénztárból 7°/_o-ra kapta a kölcsönt] kölcsön vegye; az egyes alapoknak adóslevelet állítva ki s az évi kamat és tőketörlesztéseket évi számadásai során külön terjessze elő, hogy az ellenőrzés a felettes hatóságnak biztosíttassék.

4. Egyházmegyei közgyűlésünk 62—1914. sz. határozatában a kisszántói egyházközségnek a lelkészlak átalakítására vonatkozólag fölterjesztett kérelmét szakértői véleményezés meghallgatása után nem teljesítette, hanem elnökségét azzal bizta meg, hogy amennyiben a szakértő aggályait az egyházközség eloszlatja, — hagyja jóvá az építkezés tárgyában kelt határozatokat és a vállalati szerződést záradékolja. Minthogy a presbyterium 38—1914. sz. határozatában csak annyit jelentett, hogy az építőmesterrel a költségvetés tételeit átvizsgálván, a szakértő által kifogásolt fuvárnak külön tételben felszámítása indokolt: részint ezen lakónikus felvilágosítás miatt, részint, mert a vállalati szerződés szerfölött hiányos volt, amennyiben semmi pozitív rendelkezést nem tartalmazott arra nézve, hogy a vállalkozó az ócska anyagból mennyit és miképen használhat fel: az építkezéshez nem járulhattam, mivel a szakértői vélemény szerint hozzávetőlegesen 1000 kor. túlfizetésről van szó. Az történt mégis, hogy ez évi július hó 5-én már, tehát a jelentés megtétele után pár nappal az építkezés befejeztetett, minélfogva a június hó 30-ról kért építkezési engedély voltaképen fölösleges is volt.

A kisszántói egyházközség közalapi tőkesegélyből építkezett, amelynek felhasználását a felettes hatóság igazolni köteles. Igaz, hogy a kért célra használta fel, de a törvényes eljárás betartása nélkül. Lehet, hogy a munka kifogástalan, ami ugyan szakértői felülvizsgálattal igazolva nincsen; lehet az is, hogy az építkezést tul nem fizették, habár mindezeknek ellenkezői is fennállhatnak: de a kisszántói presbyterium tényében elsősorban az bírálendő el,

hogy rövid időközben már másodszor épített felettes hatósága engedélye nélkül. Az egyházaknak fontos anyagi érdekei követelvének meg a felettes hatóságoknak törvényben gyökerező ellenőrzési jogát, mivel tényeiknek ez elől való elvonása nem az esperesi, hanem az egyházmegye jogkörét érinti: azért a további intézkedést közgyűlésünknek tartottam fenn, hogy ezt az esetet bölcs belátása szerint bírálja el s hozza meg határozatát.

5. A hkcsatári egyházközséget az egyhm. közgyűlésének 60—1914. sz. határozata feljogosította, hogy a fiú iskola és tanítólakás, valamint a leánytanítói építése körül olyképen járjon el, hogy a munkálatra az árlejtést hirdesse meg s az ezen alapon megkötött vállalati szerződést, ugyszintén a rendkívüli adóval biztosított kölcsön összegét is megállapítván, tegye meg fölterjesztését. Ezen az alapon a presbyterium azzal fordult hozzám, hogy amennyiben az egyházmegyei rendelkezésnek minden irányban eleget tett, a vállalati szerződést hagyjam jóvá és engedélyezzem az egyházközség által kezelt kisutcai beltelek árából 2600 koronának 5% melletti kölcsön vételét. Az építkezés pótrendelményekkel 8600 koronába kerül, amelyből 6000 kor. tőkesegély. Ugyanekkor kérelmezte azt is, hogy a versenytárgyalás ajánlatának elfogadása után Paluska József vállalkozó utólag még kedvezőbb ajánlatot tevén, a megkötött szerződés elutasításával oda utasítsam az egyházat, hogy az utóbbi ajánlat alapján újabb szerződést kössön.

Miután az egyházközség intézkedését kifogástalannak találtam, hozzájárultam az építkezés megkezdéséhez. Az ügyészi vélemény meghallgatásával Paluska pótajánlatát mellőztem és a vállalati szerződést azzal a módosítással, hogy a csatorna méretei megállapítandók, folyó csatorna fölveendő, a tanítólakásban a szobapadozat anyaga, minősége és méretei meghatározandók. A törzsvagyonnak kölcsönképen való fölvétele tárgyában intézkedésemet fölfüggesztettem, de kérem közgyűlésünket, hogy amennyiben az egyházközség erre irányuló kérelmét tovább is fenntartaná, bölcs belátása szerint határozni méltóztassék.

Elismeréssel jelentem, hogy a hkcsatári egyházközség rövid pár év alatt összes egyházi épületeit, ha nem fényesen is, de minden bizonnal úgy alakította át és építette meg,

hogya
készs

épüle
határ
arra
munk
teljes
dossá
külön
sával
nem
van s
nélkü
az eg

mint
megn
egyha
beszá
készi

zötele
közse
egyha
talan
hó 1.
ben :
paról
ségel

dése
mozg
hogya
a tan
évi o
szolg
ránal
a pén
enge
egyha

hogy külső megjelenésében a gondos vezetésnek és áldozatkészségnek példányképéül szolgálhat.

6. A furtai egyházközség vihar által megrongált középületeinek helyrehozatalánál az egyházmegyei közgyűlés határozatát nem várhatván be, az elnökség engedélyét kérte arra nézve, hogy nagyobb bajok megelőzése végett ezt a munkát elvégezhesse. A kérelem egészen megokolt lévén, teljesítettem annál inkább, mivel a presbitérium kellő gondossággal és körültekintéssel, a sulyos időben a gyülekezet külön megterhelése nélkül, meglevő tőkéjének felhasználásával oldotta meg az építkezést. Minthogy a jelen esetben nem az egyh. I. tc. 15. § f, pontjában érintett építkezésről van szó, továbbá, mert a munka a gyülekezet megterhelése nélkül végeztetett: nem kifogásoltam azt a körülményt, hogy az egyhközs. közgyűlés nem kérdeztetett meg.

7. A jelenlegi nehéz közgazdasági viszonyok között mint az egyháziasságnak és vallásos buzgóságnak jóleső megnyilatkozását örömmel iktatom ide, hogy a kisszántói egyházközség közadakozásból a régi harangok értékének beszámításával 665 korona 25 fillérért két új harangot készíttetett.

8. A parókhialis tanácsot Kismarja, Köröskisjenő, Mezőtelegd, P.-ujlak és Jákóhodos kivételével minden egyházközség a szabályzat értelmében megalakította. Megnevezett egyházközségek utasítandók, hogy a megalakítást haladéktalanul teljesítsék és annak megtörténtéről f. évi november hó 1. napjáig az esperesi hivatalhoz jelentsenek. Amennyiben a szabályzat minden félreértés nélküli utasítást ad a parókh. tanács összeállítására nézve, elháríthatatlan nehézségek e tekintetben nincsenek.

9. Egyházmegyénk területén az új iskolai év megkezdése tárgyában kellő időben intézkedtem. A háboruba való mozgósítás több helyen nehéz állapotot teremtett amiatt, hogy a helyettes tanítók beállítása az államsegély, illetőleg a tanítói fizetés terhére csak ott lehetséges, hol a tanító ez évi október 1-től önkéntesi minőségben állott volna katonai szolgálatba, egyébütt pedig csak az egyházközség pénztárának terhére alkalmazható helyettes. Ez utóbbi esetben, ha a pénzügyi helyzet a helyettesítéssel járó kiadásokat nem engedte meg, a lelkész urakat kértem föl, hogy álljanak az egyház kisegítésére és vállalják el az iskola vezetését.

Hozzájárultam, hogy a furtai egyházközség Sarkady Ida okl. tanítónőt, a váncsodi egyházközség pedig G. Szabó Etelka okl. tanítónőt alkalmazta segédtanítóul, előbbit addig, míg Bartha Elek visszatér, utóbbit pedig a f. tanévre, mivel Madarassy Jenő tanító önkéntesi szolgálatot teljesít.

10. Az egyházmegye lelkészi és tanítói karában legutóbbi közgyűlésünk óta jelentékeny változások történtek. Leel-Össy István kismarjai lelkész a f. évi szeptember 1-én nyugalomba lépett. A kiváló egyházkormányzó, derék kartársat hálás emlékezetbe zárjuk, őszintén kívánván, hogy a nyugalom napjai adják vissza aláásott egészségét, hogy zavartalan boldogságban élhessen sokáig övéi között. A kismarjai lelkészi állás betöltése folyamatban van. A nagyváradi-ujvárosi lelkészi hivatalhoz Fördös Dezső segédlelkészül kirendeltetett. Az önkéntes lemondás folytán megüresedett tanítói állások, részben már betöltöttek, részben a tanítóválasztási eljárás folyamatba tétetett.

11. Nyilvántartás végett tudomásra hozom, hogy Pércsi Lajos hkujlaki kántortanító a II. fiz. oszt. 3-ik fokozatába, Körmendi József pósalakai tanító a III-ik fiz. oszt. 3-ik fokozatába neveztetett ki.

12. Az egyházkerület 667—1913. sz. rendelete értelmében, amely voltaképen a középfoku tanintézetekre és nem az elemi népiskolára tartozik, — az egyházkerülethez leendő felterjesztés végett bejelentem, hogy Nagyváradon rendszeres vallástanításban részesült a róm. kath. tanítóképzőből 6, — a róm. kath. főgymnasiunból 48, — az áll. főreáliskolából 63, — a felsőkereskedelmi tanintézetből 43, — a m. kir. honvéd hadapródiskolából 78, összesen: 442 növendék; továbbá: a róm. kath. tanítónőképzőből 6, — óvónőképzőből 2, — zárdai polgári iskolából 47, — községi polg. leányiskolából 161, összesen: 216, együtt: 658 növendék. Az évváró vizsgálatok az illetékes iskolai hatóságok által kitűzött határidőben megtartattak, azokon személyesen részt vettem, az eredménnyel megelégedtem. Kíváncsú és óhajtható lenne, ha a nagyváradi egyháznak a vallástanítás céljára erején felül hozott anyagi áldozata mellett a közegyház is megszívlelné a már több alkalommal hozzáintézett kérelmet és támogatásul a megfelelő anyagi segítséget adná, hogy a nagyszámu és idegen behatások alatt levő tanulók vallás- és énekoktatása intenzívebben

történ
minde
tanítás
enged

1
rül so
mény,
fontos
főható
esperi
a Buc
kérem
ez év
előírás

a füg
bölcs
a nag

N

történhessék. A nagyváradai egyházközség az ügy iránt való minden nagy szeretete mellett sem áldozhat többet a vallás-tanítás céljára, mert korlátolt bevételi forrásai ezt nem engedik meg.

13. Minthogy különösen az iskolai ügyek intézése körül sokszor nehézséget és fennakadást okozott az a körülmény, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak fontos rendeletei egész terjedelemben a felettes egyházi főhatóságtól nem közöltettek: szükségesnek láttam, hogy az esperesi hivatal részére az 1914. év januártól kezdődőleg a Budapesti Közlöny megrendeltesse. Minélfogva tisztelettel kérem, hogy az előfizetési 40 kor. összeget az egyházmegye ez évi költségvetésébe fölvenni, s jövőre is mindenkor előirányozni méltóztassék.

Jelentésem és intézkedéseim helybenhagyását, valamint a függőben tartott ügyekre vonatkozólag közgyűlésünk bölcs határozatának meghozását tisztelettel kérve, vagyok a nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek

Nagyvárad, 1914. szeptember 21.

alázatos szolgálja

Sulyok,

esperes.

Az egyházmegye közgyűlése az esperes időszaki jelentését egész terjedelmében jegyzőkönyvébe igtatja, s

a., jóváhagyja az egyházmegye elnökségének intézkedését, hogy a berettyó-szentmártoni, bihari, biharpüspökii, borsi, bojti, hegyközpályii s toldi egyházközségnek a törvényszabta feltételek mellett ideiglenes kölcsönök felvételét engedélyezte s utasítja a nevezett egyházak presbyteriumiat, hogy az elnökség által megszabott feltételekhez anyagi felelősségük teljes tudatában szigoruan alkalmazkodjanak.

b., engedélyezi, hogy a borsi egyházközség az 1913 év végén esedékessé vált 1300 korona ideiglenes kölcsönét 1915. évi december 31-ig fizesse vissza.

c., tudomásul veszi, hogy az egyház-

megye elnöksége a zsákai egyházközségnek az iskola építési engedélyt kiadta, s jóváhagyja az elnökség azt az intézkedését is, hogy a zsákai egyházközség az iskolaépítési költségek fedezetére alapjaiból vegyen kölcsön 4000 koronát, s utasítja nevezett egyházat az elnöki engedély feltételeinek szigorú betartására;

d., utasítja a kisszántói egyházat, hogy építkezése jóváhagyása tárgyában az egyházmegye elnökségének tegyen előterjesztést, az államépítészeti hivatal által vizsgáltassa meg az épületet, a költségvetést, kérje ki a szakértői véleményt arra nézve is, hogy nem fizette-e túl vagy mennyiben fizette túl az építkezést; az egyházmegye elnöksége pedig a szakértői vélemények meghallgatása után a további szükséges intézkedéseket tegye meg;

e., a hegyközcsatári egyházközségnek és vezetőinek az egyházi épületek rendbehozatala körül tanúsított gondos vezetésért, áldozatkészségért elismerését fejezi ki;

f., magáévá teszi az elnökség intézkedését, hogy a furtai egyházközségnek a vihar által okozott romlások következtében szükségelt építkezéseket engedélyezte;

g., örömmel veszi tudomásul, hogy a kisszántói egyházközség tagjai önkéntes adakozással új harangokat öntettek;

h., fegyelmi vizsgálat terhe alatt utasítja a kismarjai, köröskisjenői, mezőtelegdi, pusztajlaki és jákóhodosi egyházközségek presbyteriumait, hogy a parochiális tanácsot haladéktalanul megalakítsák s arról az esperesi hivatalt november 1-ig értesítsék;

i., tudomásul veszi, hogy Furtára Sarkady Idának segédtanítóul leendő alkalmaztatásához előzetesen esperesi engedély adatott, továbbá pedig, hogy Váncsodon

G. Szabó Etelka okl. tanítónőnek segédtanítóul megválasztása megerősített;

j., mélyen sajnálja, hogy a kismarjai egyház lelkipásztora Leelőssy István úr nyugalomba vonult. A munkában megfáradott hű szolgának, akinek rokonszenves, kedves alakjára, kiváló, példaként szolgáló egyházkormányzói tevékenységére egyházmegyénk közönsége minden időkben igaz szeretettel és tisztelettel fog emlékezni, csöndes, békés nyugalmat kíván; s kéri a Mindenhatót, hogy a hű sáfárnak a nyugalom napjaiban adja vissza egészségét, s őt zavartalan boldogságban éltesse övéi között;

k., az esperes jelentéséből tudomásul veszi, hogy a nagyváradai egyházközség a múlt iskolai évben 658 középiskolai növendék vallásoktatásáról gondoskodott s noha a növendékek száma nagy volt s különböző intézetekben tanultak, a vallásoktatás eredménye, a vallástanító lelkészek buzgósága következtében kielégítő volt; a vallástanító lelkészeknek és a vallástanítás céljára erején felől nagy anyagi áldozatokat hozó egyházközségnek elismerését, köszönetét fejezi ki; az esperes jelentését az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti, s ismételten kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy az egyetemes konventnél oda-hatni sziveskedjék, miszerint a nagyváradai egyházközséget, közegyházunk érdekeinek megoltalmazása céljából a nagyszámú idegen illetőségű s idegen behatások alatt levő középiskolai tanulók vallástanításának ellátásában sürgősen támogatni sziveskedjék;

l., az esperesi hivatal számára a Budapesti Közlönyt megrendeli, s az előfizetési díjat a közigazgatási pénztárból kiutalja; jövőre pedig az előfizetési díj a költségvetésbe leszzen felveendő.

138. szám. A szatmári egyházmegye megküldte 27 —1914 sz. határozatát, melyben köszönetet mond egyházmegyénknek Kiss Bertalan esperes halála felett érzett és tolmácsolt részvétünkért.

A szatmári egyházmegye átirata levéltárba tétetik.

139. szám. Olvastatott Szemess László lelkészi tanácsbíró lemondó levele.

Az egyházmegye közgyűlése Szemess László lelkészi tanácsbíró lemondását sajnálattal elfogadja; a nyugalomba vonuló lelkész tanácsbíró úr hervadhatatlan érdemeit, amelyeket egyfelől mint a biharszentjánosi egyházközségnek negyvenhárom éven át példás buzgóságu lelkipásztora, másfelől mint egyházmegyénknek két éven át közpénztárosa, harminc éven át tanácsbírája, tíz hónapon át helyettes esperese lankadatlan munkássággal, bölcs ítéletmondásaival szerzett, jegyzőkönyvében tisztelettel és szeretettel örökíti meg s kívánja, hogy a kegyelmes Isten a nyugalomba vonuló tanácsbíró urat még számos éven át jó egészségben, boldogan éltesse, hogy a nyugalom édességét sokáig élvezhesse; kéri a távozót, hogy nyugalmazott lelkészi címe mellett a tanácsbírói címet is tartsa meg.

140. szám. Szemess László tanácsbíró lemondásával az egyházmegye közgyűlése megbizsa az elnökséget, hogy a megüresedett lelkészi tanácsbírói tisztségre a szavazást rendelje el.

141. szám. Csák Máté lelkész-tanácsbíró, betegsége hivatkozva, tanácsbírói tisztségéről lemond.

Az egyházmegye közgyűlése Csák Máté lelkész-tanácsbíró lemondását nem fogadja el, hanem kéri őt, aki — míg egészsége meg nem romlott — tisztségével járó kötelezettségeit mindenkor hiven,

s anyaszentegyházunk javára, dicsőségére töltötte be, hogy tanácsbírói tisztségét továbbra is tartsa meg; adja a kegyelem Istene, hogy tanácsbírói karunk e nagy tudású jeles tagja egészségét mielőbb visszanyerje s gyűléseinkben ismét megjelenhessék.

142. szám. A berettyószentmártoni egyház presbyteriuma a II-ik tanítói állásra f. évi július hó 12-én meghívás útján Szűcs Erzsébet okleveles tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Szűcs Erzsébetet berettyószentmártoni tanítói állásában véglegesen megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat a szokásos bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére kötelezi; amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti. Egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

143. szám. A csökmői egyház presbyteriuma f. évi aug. hó 27-én a II-ik tanítói állásra Futó József okleveles tanítójelöltet választotta meg.

Közgyűlésünk Futó József csökmői tanítót állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti. Egyben felhívja megválasztott tanítót az eskü letételére.

144. szám. A csökmői egyház presbyteriuma nyugdíjazás folytán 1914. nov.1-én megüresedendő kántortanítói állásra f. évi aug. 9-én Vida Szűcs Sándor furtai kántortanítót választotta meg.

Közgyűlésünk Vida Szűcs Sándort csökmői kántortanítói állásában 1914. nov. 1-én kezdődő idővel — véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a változási díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti.

145. szám. A kismarjai egyház presbyteriuma az I—II. oszt. leányiskolai tanítói állásra f. évi aug. hó 9-én Zöld István okleveles tanítójelöltet választotta meg.

Közgyűlésünk Zöld Istvánt kismarjai tanítói állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti. Egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

146. szám. Az örvéni egyház presbyteriuma f. évi augusztus hó 9-én a kántortanítói állásra meghívás útján Szabó József okleveles tanítójelöltet választotta meg.

Közgyűlésünk Szabó Józsefet örvéni kántortanítói állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a szokásos bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti. Egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

147. szám. A zsákai egyház presbyteriuma az újonnan szervezett IV-ik tanítói állásra f. évi aug. hó 2-án Barcsay Amália okleveles tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Barcsay Amáliát zsákai tanítónői állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére; miről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti. Egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

148. szám. A nyüvedi egyház presbyteriuma a kügypusztai tanítói állásra f. évi szept. hó 6-án Báthori Béla okleveles tanítójelöltet választotta meg.

Közgyűlésünk Báthori Bélát kügypusztai tanítói állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig.

pénztárba való befizetésére, amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti. Egyben felhívja a megválasztottat az eskü letételére.

149. szám. Szücs Erzsébet berettyószentmártoni, Barcsay Amália zsákai, Báthori Béla kügypusztai, Zöld István kismarjai és Futó József csökmői tanítók a hivatali esküt letévén:

az egyházmegye közgyűlése részökre a bizonyítvány kiadását elrendeli.

150. szám. A lelkeszegyesület felterjesztése kapcsán az egyházfenntartási alap létesítése tárgyában kiadott egyházkerületi javaslatra vonatkozóan.

1., elfogadja közgyűlésünk, hogy minden egyházközség egyházfenntartási alap létesítésére köteleztessék, azonban már most hangsúlyozza, hogy az alap létesítésére moratoriumot tart kívánatosnak, mert idő kell ahhoz, hogy egyházközségeink a három éves gazdasági romlást kiheverjék.

2., az alap gyarapítására minden 1—500 lelket számláló gyülekezet legalább is évi 10 koronát,

500—	1000-ig	évi	20	kor.-t
1000—	2000-ig	"	30	"
2000—	3000-ig	"	40	"
3000—	5000-ig	"	50	"
5000—	10,000-ig	"	60	"
10,000-en	felül	"	100	" vegyen fel költségvetésébe;

rendkívül szükségesnek tartja, hogy ha a gondnoki pénztár évi számadása tényleges maradvánnyal záródik: ennek 25%-át a számadás vizsgálatkor a presbyterium az egyházfenntartási alaphoz csatolja; valamint a lekötöttség nélkül adott adományok és hagyományok szintén ez alaphoz csatoltassanak.

3., az egyházközségek régebbi egyház-

fenntartási alap címet viselő tőkái vagy alapítványai ezzel a most létesítendő egyházfenntartási alappal sohasem egyesíthetők; e tilalmat indokolja az, hogy a konvent az adósegélyek megállapításánál a már létező egyházfenntartási tőkék, alapok évi kamatjövedelmét a legtöbb egyházközség költségvetésében részben, vagy egészben az egyházközségek közszükségleteinek fedezésére lekötötte;

4., az egyházfenntartási alap létesítésével egyidejűleg keresse meg az egyházkerület a konventet, hogy ez alap létesítésével keletkezett újabb terhek fedezésére az egyházközségeknek adósegélyt adjon.

5., A létesítendő egyházfenntartási alap alapítvány természetű legyen s az alapítólevélben az is határoztassék meg, hogy mily összeg magasságáig tőkésítsék az alapítvány évi jövedelme s a megszabott tőke elérésének esetén milyen módon használtassék fel az évi jövedelem.

6., Miután egyházmegyénk a mostani válságos időket nem tartja alkalmasnak az alap létesítésére, következésképen az alapítólevelek felterjesztését is elhalasztani javasolja 1917. január 1-ig, hogy a századokra kiható egyházfenntartási alap létesítése a reformáció négyszázados évfordulóját tegye örökre emlékezetessé.

7., a már meglevő egyházfenntartási alapok kimutatását sürgősségtelennek tartja, mert ezeknek a régi alapoknak az újonnan létesítendő alapokba beolvasztása, ha ezek eddig szabad rendelkezés alatt állottak, nagy nehézségekkel járna, ha pedig megerősített alapítólevelekkel bírnak: azok szabályszerű kezelése az egyházmegyék felügyelete alatt biztosítva van.

8., Amilyen örömmel üdvözli az egyházmegye az egyházfenntartási alapok

létesítését, annyira elfogadhatatlannak, sőt törvénybe ütközőnek találja az egyházkerületi javaslatnak azt a törekvését, mely az alapok központi kezelésére irányul. Az E. T. I. tc. 14. §. f. pontja az egyházközségek jogai közé sorozza az egyházközség fenntartását biztosító egyházi vagyonnak kezelését, jövedelmeztetését; a központi kezelés korántsem biztosít annyi jövedelmet, mintha az egyházközségek házilag kezelik tőkéiket s alapítványaikat; a központi kezelés ellen szólnak az erkölcsi motivumok is, t. i. központi kezelés esetén az egyháztagok az alapokat távol tudva maguktól, nem tekintenék azokat magukénak s adakozási készségük lassanként alább szállana.

151. szám. A 92—1914. sz. konventi határozatból kifolyólag a lelkészegyesület tisztelettel javasolja az egyházmegye közgyűlésének, hogy a nyugdíjintézeti pénzkezelő részére a m. kir. postatakarékpénztárnál a clearing forgalomban is résztvevő csekkszámlet nyitasson.

Közgyűlésünk a javaslatot elfogadja s az elnökséget a további intézkedés megtételére felhatalmazza.

152. szám. A lelkészegyesület felterjesztésére

megkeresi közgyűlésünk az egyházkerületi közgyűlést, hogy hasson oda, hogy miután az egyetemes konvent az egyházaknak a viharok és más elemi csapások címén való segélyezését is elhatározta, de ennek megfelelő kérvényiveket eddig nem készítettett: megfelelő kérvényivek bocsátassanak rendelkezésére.

153. szám. Olvastatott a révi missiói lelkész 1914. év II. évnegyedi missiói jelentése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missiói bizottság felterjesztése alapján a jelentést tudomásul veszi.

154. szám. Olvastatott a váradlessi missiói lelkész 1914. év II. évnegyedi jelentése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missiói bizottság felterjesztése alapján a jelentést tudomásul veszi.

155. szám. Mivel az állami iskolákban a vallás-tanítás több helyen kívánni valót hagy fenn, aminek oka abban keresendő, hogy a vallástanításra engedélyezett óra nem elegendő ahhoz, hogy a kívánt eredményt mutassa :

egyházmegyei közgyűlésünk megke-
resi a kir. tanfelügyelőséget, hogy a nagy-
méltóságu vallás- és közoktatásügyi mi-
niszter urhoz tegyen felterjesztést az iránt,
hogy az állami iskolákban a nagyfontosságú
vallástanítás érdekében az óraszámot
emelni méltóztassék.

156. szám. 53 – 1913. sz. határozatával egyház-
megyénk felkérte esperes urat, hogy a Nagytótfalu kör-
nyékén szervezendő missióhoz beosztott szórványok
lelkigondozásáról a nagytótfalui alapkamat terhére intéz-
kedni sziveskedjék. Esperes előterjeszti, hogy az intéz-
kedés a mozgósítás miatt keresztülvihető nem volt.

Egyházmegyei közgyűlésünk esperes
előterjesztését tudomásul veszi s az 53—
1913. sz. határozatban foglaltakat fenntartja.

157. szám. Révi missiói lelkész jelenti, hogy a
konventi irodától missiói utazási naplót kért; onnan
azon utasítást kapta, hogy arra szükség most már nincs,
mert a füzet megfelelő rovata töltendő ki. Mivel a ki-
adott nyomtatvány rovatai szűkek s a megjelenések
igazolására alkalmatlanok, de meg egy év alatti hasz-
nálat folytán a füzet olyan állapotba jut, hogy annak
felsőbb helyre terjesztése udvariatlanság lenne :

Egyházmegyei közgyűlésünk az egy-
házkerület útján felkéri a főtitzt. és mélt.
egyetemes konventet, hogy a régi utazási
naplót fenntartani, kinyomatni s a missiói
lelkészek használatára bocsátani méltóztassék.

158. szám. A tanügyi bizottság megkeresésére

1. utasítja közgyűlésünk Darvas, Hegyközpályi, Hegyközujlak, Hegyközszáldobágy iskolaszékeit, hogy a N. sz. 42. §-ának, a tankötelesek beiskolázásának idejére vonatkozó rendelkezéseit pontosan tartsák be.

2. utasítja a hegyközpályii, hegyközujlaki és hegyközkovácsii egyházak presbyteriumait, hogy iskoláikba a szabályszerű, zárt, csapos víztartó edényeket haladéktalanul szerezzék be.

3. Hegyközpályi és Szentjános második, illetve harmadik tanterem sürgős felállítására és új tanítói állások szervezésére utasítatik.

4. A kismarjai egyház presbyteriuma felhivatik, hogy nagy fi és leányiskoláit a törvényes követelményeknek megfelelően alakítsa át.

5. Utasítja közgyűlésünk az összes iskolaszéki elnököket és igazgató-tanítókat, hogy jövőben úgy a N. sz. 49, 53. és 176. §-ok rendelkezéseinek, mint az egyházkerület azon határozatának, mely a használandó tankönyvek jegyzékének betérjesztésére vonatkozik, minden év november 1-ig pontosan eleget tegyenek.

6. A biharpüspökii kis fi, a hegyközcsatári fiu és leány, a hegyközpályii vegyes, a hegyközszáldobágyi vegyes, a kismarjai mind a négy, a kügypusztai vegyes, az örvéndi, paptamásii, pusztaujlaki és zsákai kis vegyes iskolákban a felszerelés hiányos: miért is ezen egyházak a hiányok haladéktalan pótlására utasítatnak.

7. Utasítja közgyűlésünk az igazgató-tanítókat vagy az igazgatói teendők ellátásával megbízott tanítókat, illetve lelkészeket, hogy a N. sz. 72, illetve 203. §-ok rendelkezéseinek pontosan eleget tegyenek.

8. Utasítja a biharkeresztesi, csökmői és kismarjai iskolaszékeket, hogy az évzáró vizsgálatokat a N. sz. 68. § rendelkezésének megfelelően tartsák meg.

159. szám. A tanügyi bizottság felterjesztésére megkeresi közgyűlésünk a főtiszt. és mélt. egyházkerületet, hogy a tankötelesek nyilvántartására vonatkozó nyomtatványok előállításáról és szerzési helyéről gondoskodni méltóztassék.

160. szám. A tanügyi bizottság felterjesztése kapcsán fegyelmi eljárás felelősségének terhe alatt utasítja közgyűlésünk a bihari egyház presbyteriumát, hogy az igazgató-tanítói állást haladéktalanul szervezze s ennek megtörténtéről az esperesi hivatalnak november 1-ig jelentsen.

161. szám. A tanügyi bizottság beterjeszti a Kiss Antal elnök által készített „iskolai házirend“ mintát.
Közgyűlésünk tudomásul veszi.

162. szám. Egyházmegyénk 28—1913. sz. végzése alapján a tanügyi bizottság beterjeszti az egyházmegye ref. felekezeti iskoláinak hat látogató körbe beosztására vonatkozó javaslatát.

Közgyűlésünk a javaslatot a tanügyi bizottságnak azzal adja vissza, hogy próbálja meg a beosztást úgy eszközölni, hogy az a célnak legjobban megfeleljen.

163. szám. A tanügyi-bizottság beterjeszti Kiss Antal tanügyi bizottsági elnöknek az ismétlő iskolások beiskoláztatására vonatkozó javaslatát.

Közgyűlésünk, mielőtt ez ügyben érdemben határozna, felhívja az iskolaszéki elnököket, hogy 1915. január 1-ig tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak arra nézve, hogy egyházközségökben az ismétlő iskolát ki állította fel, az egyház-e, avagy a polgári község; a felügyeletet jelenleg ki és hogyan gyakorolja, továbbá hány osz-

pus:
köz
gált

tava
bek
püs
egy
talá

tályu az ismétlő iskola és hogy a tanító tiszteletdíját az egyházközség saját bevételeiből vagy pedig a polgári községnek e célra adott segélyéből fedezi-e?

164. szám. A számvevőszék elnöke jelenti, hogy a pusztajlaki, köröskisjenői, fugyii, hegyközkovácsii, hegyközpályii és siteri egyházak vagyonleltárait megvizsgálta s azokat jóváhagyásra ajánlja.

Közgyűlésünk a fentemlitett egyházak vagyonleltárait jóváhagyja.

165. szám. A számvevőszék elnöke jelenti, hogy a tavaszi egyhm. közgyűlés óta mult évi zárszámadásaikat beküldött bihari, hegyközujlaki, siteri, nagyváradi, biharpüspökii, hegyközkovácsii, jákóhodosi és nagyszántói egyházak számadásait megvizsgálta, rendbenlevőknek találta s ennél fogva jóváhagyásra ajánlja.

Egyházmegyénk közgyűlése minden észrevétel nélkül jóváhagyja a nagyváradi, biharpüspökii, hegyközkovácsii, bihari és hegyközujlaki egyházak számadásait; jóváhagyja továbbá a jákóhodosi egyház számadását is, de felhívja az egyháztanácsot, hogy kölcsöneinek kifizetéséről, alapjainak és alapítványainak növeléséről gondoskodják. Ugyancsak jóváhagyja a nagyszántói egyház számadását is, de utasítja a presbyteriumot, hogy jövőre a költségvetéshez alkalmazkodják, mult évről fennmaradt állami adóját fizesse ki s igazolja, hogy az előirányzatba felvett 420 kor. adósságát miért nem fizette ki. Végül jóváhagyja a siteri egyház számadását is, de felhívja a lelkészt, hogy jelentsen a felől, hogy a költségvetésben előirt terményfizetések kiszolgáltattak-e a belhivatalnokoknak, mert ennek a számadásban semmi nyoma; a presbyteriumot pedig utasítja, hogy a 900 korona adóhátralékot hajtsa be s ebből a fennmaradt terheket fizesse ki.

166. szám. A számvevőszék elnöke jelenti, hogy a hegyközujlaki időközi lelkeszi javadalom számadását megvizsgálta s azt 382 kor. 82 fill. bevétellel, 184 kor. 64 fill. kiadással és 196 kor. 18 fill. maradvánnyal helyesnek találta s ennél fogva elfogadásra ajánlja.

Közgyűlésünk a hegyközujlaki időközi lelkeszi javadalom számadását jóváhagyja. Egyben utasítja a presbyteriumot, hogy a maradványt az egyházfenntartási alaphoz csatolja s ennek megtörténtéről az esperesi hivatalnak jelentsen.

167. szám. Konrád Géza pénztárnok beterjeszti az egyházmegyei közig. pénztár 1915. évi költségelőirányzatát, mely szerint a szükséglet 7131 kor. 68 fill., a fedezet 7131 kor. 68 fill., maradvány nem mutatkozik.

Egyházmegyénk közgyűlése a bemutatott költségelőirányzatot jóváhagyja.

168. szám. Konrád Géza pénztárnok beterjeszti az egyházmegyei tanítógyámpénztár 1915. évi költségelőirányzatát, mely szerint a szükséglet 2113 kor. 49 fill., fedezet 2113. kor. 49 fill., maradvány nem mutatkozik.

Az egyházmegye közgyűlése a bemutatott költségelőirányzatot jóváhagyja.

169. szám. A berettyószentmártoni presbyterium 31—1914. sz. határozata alapján az egyházmegyei közgyűlés engedélyét kéri ahhoz, hogy iskoláit továbbra is osztályok szerint oszthassa meg.

Tekintettel arra, hogy a berettyószentmártoni iskoláknak osztályok szerint megosztása az elmúlt iskolai évben úgy a tanulmányi sikeresebb előmenetel, mint a növendékek jobban fegyelmezettsége szempontjából a hozzáfűzött várakozásnak teljesen megfelel, amit igazol az a körülmény, hogy maga a felettes hatóság a tanítás eredményét mindkét iskolában jelesnek minősítette: egyházmegyénk közgyűlése a berettyószentmártoni iskoláknak osztályok szerinti megosztásához az engedélyt megadja.

más
42—
hatá

bete

szár
teen
az a
inter
tézn

170. szám. A hegyközpályii egyház beterjeszti a második iskola és tanítói állás szervezésére vonatkozó 42—1914. sz. presbyteri és 11—1914. sz. közgyűlési határozatait.

Közgyűlésünk amidőn örömmel értesül a hegyközpályii egyház iskola fejlesztéséről, a vonatkozó gyűlési határozatokat jóváhagyja s felhívja nevezett egyház presbyteriumát, hogy a tervrajzot, költségvetést és vállalati szerződést a tavaszi egyházmegyei közgyűlésre terjessze fel.

171. szám. A pusztajuhasi egyház jóváhagyás végett beterjeszti az újonnan szervezett tanítónői állás díjlevelét.

Az egyházmegyei közgyűlése jóváhagyja és megerősíti a pusztajuhasi egyházközségnek azon határozatait, melyekkel a II-ik tanítói állás szervezését kimondotta és a díjlevelben 100 kor. tanítói fizetésnek az egyházközség pénztára terhére megállapítását aképpen elhatározta, hogy a javadalom további részére nézve a törvény követelményeinek betartásával a fizetési kiegészítési államsegélyt igénybe veszi. Az ilyen értelemben kiállított és beterjesztett díjlevelet jóváhagyván, végső fokon való megerősítés végett az egyházkerületre felterjeszti.

172. szám. Az élesdi egyház presbyteriuma 8—1914. számú határozatának megfelelően a sokoldalu lelkesítő teendők pontosabb és eredményesebb végeztetése és az anyaegyházról távoleső szórványokban élő ref. hívek intenzívebb lelki gondozása szempontjából állandó, intézményes káplánság szervezéséért folyamodik.

Tekintettel arra, hogy az oláhság és a különböző felekezetek között beékelte élesdi ref. egyháznak, mely úgy a kálvinizmusnak, mint a magyarságnak védőbástyája, — egyenesen vitális érdeke, hogy a hívek lelki gondozása semmi kívánni valót ne hagyjon fenn, sőt az minden

tekintetben a legbuzgóbb legyen és mert az élesdi ref. egyház lelkészének az ottani állami elemi, továbbá gazdasági és községi iparostanonc-iskolában — a csatolt bizonyítványok szerint — 248 növendéket kell vallásos oktatásban részesíteni és az anyaegyháztól távol eső 7 szórványban kell a hivek lelkigondozását ellátni, ami majdnem physikai lehetetlenség és mert az élesdi egyházban már 1898. január 1. előtt kongruás kápláni állás tartatott fenn: közgyűlésünk az élesdi egyháznak az intézményes káplánság szervezése s a káplántartási kongrua folyósítása iránti kérelmét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlésre.

173. szám. A nagyváradi egyház presbyteriuma a kápláni állások intézményes jellegét kimondván, arra kéri közgyűlésünket, hogy az egyházkerületi közgyűlés útján hasson oda, hogy a konvent a kápláni állások fenntartásához bizonyos évi segélylyel járuljon.

Tekintettel arra, hogy a nagy katolikus város különböző pontjain lakó ref. hivek lelki gondozása s a nagyszámú felekezeti, községi és állami elemi és közép iskolákba járó növendékek vallásos oktatása feltétlenül megkövetelik a kápláni állások szervezését, de mert a nagyváradi ref. egyház a kápláni állásokat a maga erejéből fenntartani képtelen: közgyűlésünk teljesen méltányolja a kérelmet s tisztelettel keresi meg az egyházkerületet az iránt, hogy a maga nagy tekintélyével hasson oda, hogy a nagyváradi egyház a kápláni állások fenntartásához a konventtől megfelelő segélyt kaphasson.

174. szám. A nagyváradi egyház presbyteriuma arra kéri egyházmegyei közgyűlésünket, hogy hasson oda, hogy az önálló kántorok korpótléka vagy a konventtől, vagy az adósegélyből folyósíttassék.

Közgyűlésünk, miután tudatában van annak, hogy a kántorok korpótlékának folyósítása elviselhetetlen teherként nehezedik az egyházakra, arra kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy minden erkölcsi súlyával hasson oda, hogy az önálló kántoroknak — jogosan megillető korpótlékát a konvent valamelyik pénztárából folyósítsa.

175. szám. A mezőtelkii egyházközség betérjeszti záradékolás végett a gyakorlatban jogérvényesnek elismert, de felettes hatóságilag jóváhagyással el nem látott lelkészi díjlevelét, amely szerint évtizedeken keresztül kiszolgáltatta s jelenleg is kiszolgáltatja a lelkész fizetését; csatolván a díjlevelet tovább is fenntartó presbyteri határozatot.

Az egyházmegye közgyűlése a mezőtelkii ref. lelkészi állomás gyakorlatban levő díjlevelét megerősíti s záradékolás végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

176. szám. A mezőtelkii egyház betérjeszti a presbyterium 41—1914. sz. határozatát, amely szerint a lelkészi díjlevél 5, 6, 7. és 11. pontjaiban foglalt természetbeni járandóságokat öt évre készpénzben váltja meg; továbbá a díjlevélben fel nem vett, de alapítólevél és presbyteri végzésekkel biztosított fizetéseket szintén öt évre fix összegben állapítja meg; csatolja lelkész beleegyező nyilatkozatát.

Az egyházmegye közgyűlése a megváltásra vonatkozó egyezséget az 1915—1919. évekre jóváhagyja s végső megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

177. szám. A nagyváradai egyház presbyteriuma betérjeszti az egyházmegyei közgyűlés által 102—1883. sz. a. jóváhagyott, de az egyházkerület által még nem záradékolat lelkészi díjlevelet.

Az egyházmegye közgyűlése a betérjesztett díjlevelet újból jóváhagyja s záradékolás végett felterjeszti az egyházkerületi közgyűlésre.

178. szám. A jákóhodosi ref. egyház a stóla váltására vonatkozó 310. sz. egyháztanácsi határozatot jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyház határozatát, mely szerint keresztelési stóla megváltása címén a lelkesz részére az egyház pénztárából évenként 50 koronát fizet, az egyházmegye tudomásul veszi s a stóla megváltását engedélyezi.

179. szám. A bihari ref. egyházmegyei tanítóegyesület a Temetkezési segély egyesület alapszabályait jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye az alapszabályokat csak a következő módosítások keresztülvitele esetében tartja jóváhagyhatónak:

1. Felveendő az alapszabályokba kifejezetten, hogy az egyesület ügyeit minő szervek intézik, milyen hatásköre lesz a közgyűlésnek, választmánynak, miként lesznek ezen szervek választva és hogyan működnek.

5. Az 5. § b) pontjának utolsó bekezdése kihagyandó.

3. A 6. § b) pontja a tagokra esetleg rendkívül súlyos terheket ró s így e rendelkezés kihagyandó.

4. Végül kihagyandó a 10 § d) pontja is, mert ez csak esetleges jövedelem, amely az egyházak elhatározásától függ.

Felhívja ezek alapján az egyházmegye az egyesületet, hogy a fenti kifogások megfontolása után az alapszabályokat újból tárgyalja le s terjessze az egyházmegye elé.

180. szám. A toldi egyház a takarékmagtár alapszabályait jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye az alapszabályokat a következő módosításokkal tartja jóváhagyhatónak:

dal
jóv

az
zata
nen

1. A kölcsön adott termény után legfeljebb 8% kamat szedhető.

2. A kamat minden év október havában fizetendő le még akkor is, ha a kölcsön felvételétől kezdve október haváig rövid idő telt volna is el. Ha a kölcsönvevő a kamatot december végéig sem fizeti le, annak kölcsöne felmondandó és behajtandó. Rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben az egyháztanács a kamatfizetésre egy évig terjedhető halasztást adhat.

3 Rendkívüli esetekben a lelkész és gondnok az egyháztanács előzetes határozatának kikérése nélkül is jogosítottak együttesen kisebb kölcsönt nyújtani, de az ilyen eset az egyháztanács legközelebbi ülésén feltétlenül bejelentendő.

Felhivja az egyházmegye az egyházat, hogy az alapszabályokat ezen pontoknak megfelelően módosítsa s jóváhagyás végett 3 példányban újból terjessze be.

181. szám. A h.-k.-pályi-i egyház a lelkészi javadalmi földek feles művelésére vonatkozó szerződéseket jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye a bemutatott szerződéseket azzal a kikötéssel hagyja jóvá, hogy lelkészváltás esetében az új lelkész a szerződés 3-ik évének eltelte után bármelyik szerződést a folyó gazdasági év végére minden kárpótlás nélkül megszüntetheti.

182. szám. Biharkeresztesi lelkész jelentése, hogy az egyházmegyei közgyűlés 41—1914. számú határozatának a normális idők bekövetkeztéig eleget tenni nem tud.

Az egyházmegye közgyűlése a rendkívüli viszonyokra tekintettel a lelkész jelentését tudomásul veszi s hozzájárul, hogy 1915 szeptember 1-ig a betétek eddigi elhelyezéseikben maradjanak. Fel-

hivja azonban az elnökséget, hogy e határidő lejártával az egyházmegye előbbi határozatának fogantatásáról gondoskodjék.

183. szám. Az ártándi egyház az egyházmegye jóváhagyását kéri 44—1914. számú határozatához, mely szerint a vihar által megrongált templom-fedélzetet a bemutatott szerződés szerint Schmukkler Sámuel vállalkozóval kijavíttatja s a felmerülő körülbelül 600 koronára rugó kiadást 420 korona erejéig az egyházi takarékmagtár pénzkészletére, 200 korona erejéig pedig az egyház folyó szükségleti pénztárára utalja.

Az egyházmegye közgyűlése az egyház határozatát jóváhagyja, kötelezi azonban az egyházat, hogy a takarékmagtártól igénybe vett 420 koronát az 1916-ik évtől kezdve 4 egyenlő évi részletben 6% kamattal együtt a takarékmagtári alapnak fizesse vissza s ennek keresztülviteléről megfelelő időben gondoskodjék. Miután továbbá a vagyonleltár és a takarékmagtári alapszabályzat a takarékmagtár rendeltetése tekintetében ellenkező kijelentéseket tartalmaz, az egyházmegye ezen ellentét megszüntetésére az egyházat felhívja.

184. szám. A furtai egyház az egyházmegye jóváhagyását kéri 21—1914. számú egyháztanácsi határozatához, mely szerint a vihar által megrongált templom és torony kijavítását a bemutatott szerződés szerint vállalatba adja s a költségekre a befolyt 300 korona önkéntes adományon felül az egyházfenntartási örök alap pénzkészletét veszi igénybe, kimondván, hogy töke-ségély elnyerése esetében ebből elsősorban az egyházfenntartási örök alapot állítja helyre.

Az egyházmegye az egyház határozatát jóváhagyólag tudomásul veszi, töke-ségély elnyerése esetében kötelességévé tevén az egyháznak a felhasznált egyházfenntartási örök alap első sorban leendő helyreállítását.

hoz
sze
idei
fed
ron
elh.

egy
kel
370
egy

egy
hat
me
tkv
fen
kis
igé
fed

185. szám. A darvasi egyház az egyházmegye hozzájárulását kéri 44 - 1914. számú határozatához, mely szerint a katonai szolgálatra bevonult tanító helyett ideiglenes tanerőt alkalmaz s a felmerülő külön kiadás fedezhetése végett a f. év végéig visszafizetendő 400 korona függő kölcsönnek visszafizetését 1915 év végéig elhalasztani kívánja.

Az egyházmegye a rendkívüli viszonyokra és a lelkes egészségügyi állapotára tekintettel az egyház határozatát jóváhagyja s a 400 korona függő kölcsön visszafizetésének 1915 év végéig leendő elhalasztásához hozzájárul.

186. szám. A nagyszántói egyház 76—1914. számú egyháztanácsi határozatával az 1908 szeptember 27-én kelt egyháztanácsi határozat alapján felvett s jelenleg 370 korona összegben fennálló váltó-kölcsönéhez az egyházmegye utólagos jóváhagyását kéri.

Mielőtt az egyházmegye érdemben határozna, felhívja az egyházat, hogy a kölcsön fedezése, illetve visszafizetése tekintetében hozzon szabályszerű határozatot s az ügyet annak egyidejű igazolásával, hogy a felvett kölcsön-összeg mire fordított, terjessze újból az egyházmegye elé.

187. szám. A biharpüspöki-i egyház 41—1914. sz. egyháztanácsi és 2—1914. sz. egyházközségi közgyűlési határozatával kimondta s e határozatához az egyházmegye hozzájárulását kéri, hogy a b.-püspöki-i 954. sz. tkvi betétben foglalt ingatlan megvétele folytán még fennálló vételár fedezésére, amíg az államvasutak által kisajátított ingatlan vételára befolyik, kölcsönt vesz igénybe s ennek kamatait a számadási feleslegből fedezi.

Miután a felveendő kölcsön a kisajátított ingatlan vételárában fedezetet talál s a kölcsön felvételének szükségességét előre nem láthatott körülmények idézték elő, az egyházmegye a kölcsön felvételét engedélyezi s további jóváhagyás végett

az ügyiratokat az egyházkerületre felterjeszteni rendeli.

188. szám. A toldi egyház 149—1914. számú határozatával kéri az egyházmegye utólagos jóváhagyását azon eljárásához, hogy az egyházi épületek javításának tulkiadásaira az egyházi alapokból az egyházmegye jóváhagyásának kikérése nélkül 1500 koronát kölcsönvett, kötelezván ezen kölcsönnek ma még 1000 koronában fennálló összegét az alapoknak mielőbb visszafizetni.

Mielőtt az egyházmegye érdemben határozna, felhívja az egyházat, hogy a kölcsön visszafizetésének módozataira nézve is hozzon szabályszerű határozatot s az ügyet újból terjessze az egyházmegye elé.

189. szám. A hegyközpályi-i egyház az egyházi alapoktól kölcsönvett összegekről szóló kötelezvényeket bemutatja.

Az egyházmegye a kötelezvények bemutatását tudomásul veszi s a kölcsönök visszafizetésének ellenőrzésére esperest felhívja.

190. szám. Rád László köröskisjenői énekvezér felebbezése az egyháztanács V—1914. sz. határozata ellen, amely az énekvezérnek a fennálló szerződés megváltoztatására vonatkozó kérelmét elutasítja.

Az egyházmegye a felebbezést elutasítja, miután a két oldalu szerződés csakis mindkét fél akaratából módosítható, mert továbbá felebbező a szerződés feltételeit önként vállalta s a részéről felhozott körülmények méltányosságra indokul nem szolgálhatnak.

191. szám. Ifj. Nyeste István mezőtelki-i lelkész mellékfoglalkozás vállalásához az egyházmegye engedélyét kéri.

Az egyházmegye az E. T. I. t.-c. 143. §-a alapján engedélyezi, hogy kérelmező a mezőtelki-i hitelszövetkezetről ügyvezető elnökséget vállalhasson, azon

feltétellel azonban, hogy a lelkészi teendők legkisebb elhanyagolása esetében az engedélyt visszavonja.

192. szám. A bihari egyház a Lakatos Imre-féle alapítvány alapító-levelét jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye közgyűlése az alapító-levelét jóváhagyja s záradékkal ellátva az egyházkerület és egyházmegye levéltárában egy-egy példányban elhelyezni rendeli.

193. szám. A mezőtelegdi egyház a szegény-alap, kántori fizetés-alap és Miskolczy-alap alapító-leveléit jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye közgyűlése a bemutatott alapító-leveléket jóváhagyja s záradékkal ellátva az egyházkerület és egyházmegye levéltárában egy-egy példányban elhelyezni rendeli.

194. szám. Egyházmegyei ügyész a váncsodi egyház, lelkész és tanító legelő-illetményeire vonatkozó véleményét beterjeszti.

Miután az ügyészi vélemény szerint az egyháznak a legelő-illetményhez való joga elévült, e tekintetben az egyházmegye az intézkedést mellőzi. A lelkész és tanító illetményeire vonatkozó jog azonban a legelő birtokosság által elismertetvén, az egyházmegye felhívja az egyházat, hogy ezen jogok tkvi érvényesítése iránt a szükséges lépéseket haladéktalanul tegye meg s ha szükséges, a pert is tegye folyamatba.

195. szám. Biharkeresztesi lelkész a biharkeresztesi ref. leánynevelő intézet tulajdonát képező Jámber Mihály-féle pusztai birtok további haszonbérbeadása céljából az eddigi bérlő ajánlatát és a szerződés-tervezetet bemutatja.

Az egyházmegye felhatalmazza az elnökséget, hogy a birtokot az eddigi bérlőnek 3300 korona évi haszonbér és az

eddig értéknek megfelelő kaució mellett haszonbérbe adhassa, illetve a szerződést ily értelemben az egyházmegyei ügyész igénybevételeivel megköthesse. Hozzájárul az egyházmegye egyuttal ahoz is, hogy a megrongált épületek helyreállítása céljából a szükséges összeg fele része fejében 200 korona a bérlő részére visszatérítessék és hogy a kezelő részére 1915. évi január 1-től kezdve évenként a jövedelemből 100 korona tisztelet-díj fizetessék.

196. szám. A váradlesi reform. egyház temploma kijavításához engedélyt kér.

A váradlesi ref. egyház 1914. aug. hó 16-án 12. szám alatt hozott egyháztanácsi s az ezt jóváhagyó 1914. év aug. hó 23-án 2. szám alatt kelt egyházközségi közgyűlési határozatait, melyekkel a váradlessi ref. egyház kimondotta, hogy templomát a becsatolt költségvetés szerint 2211 korona 55 fillér előirányzati költség mellett kijavíttatja: — a bihari reform. egyházmegye ezennel jóváhagyja, — mint-hogy azonban az egyház idézett határozataival a szükséges fedezetet ki nem jelölte, ennél fogva kiköti az egyházmegye, hogy a szóban forgó munkálat vállalatba csak akkor adható s csak akkor kezdhető meg, ha az egyház a szükséges fedezet megszerezte, erről szóló jelentése alapján az egyházmegye elnöksége az egyházat a munkálat végrehajtására külön felhatalmazta.

197. szám. A jákóhodosi ref. egyház kérelme új adózási rendszerének jóváhagyása tárgyában.

A jákóhodosi ref. egyház 1914. szeptember hó 13-án 319. szám alatt hozott s ezt jóváhagyó egyházközségi közgyűlési határozatait, melyekkel az egyházközség kimondotta, hogy egyházi eddigi adózási

rendszerét megváltoztatja s ennek helyébe az egyh. III. t.-c. 13. §-ában megszabott adókulcs alkalmazásával új adózási rendszert hoz be, — a bihari reform. egyházmegye közgyűlése az egyh. III. t.-c. 20. §-a alapján ezen részében ezennel jóváhagyja s ehez képest az idézett törvényszakaszban részletezett normál adókulcs alkalmazását ezennel engedélyezi.

Nem hagyja jóvá azonban az egyházközségi közgyűlés határozatát azon részében, mellyel kimondotta, hogy a harangozó eddigi természetbeni járandósága beszüntettség s ennek pénzbeli értéke is az új alapokra helyezett adójövedelemből fedeztessék, — mert az egyház közterheinek számításba vételével előzetesen meg nem állapította, hogy az új adójövedelemből a harangozó természetbeni járandóságának pénzbeli értéke fedezhető lesz-e? Felhívja ezért az egyházmegyei közgyűlés az egyházközséget, hogy a harangozói illetménynek az adóbevétel terhére való utalását az előbbi szempontból tegye újabb megfontolás tárgyává e kérdésben a jövő évi egyházi költségvetés egybeállítása alkalmával s ennek mérleg-eredményéhez képest újból határozzon, s e határozatát jóváhagyás végett ide újból terjessze fel.

198. szám. A nagykerek-i ref. egyház kérvénye rendkívüli egyházi adó kivetésének engedélyezése iránt.

A nagykerek-i ref. egyház 1914. évi augusztus hó 1-én 19. szám alatt hozott presbyteri, — valamint az 1914. évi aug. hó 23-án 26. szám alatt kelt egyházközségi közgyűlési azon határozatait, — melyekkel kimondotta, hogy az iskola-építés, templom- és torony-javítás, lelkészlak átalakítására szükséges 22,000 kor. tőke segély törlesztése céljából a szüksé-

ges fuvarokon kívül az 1915. évtől kezdődőleg öt éven át, öt osztályba sorozással évi 300 korona rendkívüli adót vet ki oly módon, hogy

0	9	korona állami adót fizetők	1	kor.
10—24	"	"	"	2
25—59	"	"	"	3
60—100	"	"	"	4
és 100 koronán felül adózók	.	.	.	5

pótadót fizetnek, — az egyházmegyei közgyűlés, tekintettel arra, hogy a fizetési kötelesek osztályba sorozása az egyh. III. t.-c. 13. §-ában megállapított osztályokkal elvi ellentétben nem áll, s a kivetési kulcs a fizetési képességhez alkalmazkodik, — az I t.-c. 15. § c) pontja alapján ezennel jóváhagyja s a rendkívüli adó kivetését az idézett határozatokban körvonalazott méretek szerint az egyh. III t.-c. 16. §-a alapján engedélyezi.

199. szám. A nagyszántói ref. egyház lelkészlak építésére, e célból 5000 korona kölcsön felvételére s a kölcsön fedezhetése céljából rendkívüli adó kivetésére kér engedélyt.

Ámbár az egyházmegyei közgyűlés 162—1913. számú határozata értelmében a nagyszántói egyház lelkészlak építésére irányuló elhatározását nemcsak hogy nem kifogásolta, de azáltal, hogy az egyházat tőkekamat segélyre ajánlotta, támogatásba vette, — mégis az egyháztanács 1914. év augusztus hó 2-án 70. szám alatt kelt azon határozatát, mellyel az építési munkálatokat 8315 korona vállalati összegért Stachoroczky József nagyváradai építésznek vállalatba adta, — a 71—1914. sz. a. kelt presbyteri s 8—1914. sz. a. kelt egyházközségi közgyűlési határozatait, — mellyel az építési költségekből még hiányzó összeg fedezése céljából 5000 korona ötven éves törlesztéses kölcsön felvételét ki-

mondotta, — végül a 72—1914. sz. presbyteri, valamint 9—1914. sz. egyházközségi közgyűlési határozatait, melyekkel a kölcsön törlesztése tartamára évi 500 korona rendkívüli adó kivetését mondotta ki:

az egyházmegyei közgyűlés ezuttal jóvá nem hagyhatja, mert az egyházi határozatokból kitetszőleg az egyház részére az építkezéshez szükséges fedezet biztosítva nincs, e nélkül pedig a munkálat vállalatba annyival inkább nem adható, mert a vállalkozó ama kikötésnek, hogy az építkezés csak a szükséges beruházási tőke megszerzése után kezdhető meg, — s így vállalkozó meghatározatlan időre tett ajánlatával az egyházzal szemben obligóban marad, kifejezetten magát alá nem vetette, — illetve ily értelemben kötelező nyilatkozatot nem tett.

Ez álláspontra való helyezkedést tette szükségessé a hadi állapottal kapcsolatos rendkívüli pénzügyi helyzet, amely újabb törlesztéses kölcsönök felvételéhez nemcsak nem nyújt alkalmat, de egyáltalában lehetetlenné teszi azt.

A kölcsön felvétel s így feltételeinek ismerete előtt korai volt a rendkívüli adó kivetéséről gondoskodni, s különösen megfontolandó az adó kivetésénél, hogy az egyház mai nehéz helyzetében tulterheltséget az elő ne idézzon.

A mai vészes helyzetben magánosoknak és közületeknek egyaránt nemcsak a jelen pillanatnyi szükséghez képest kell cselekedniök, hanem a jövőre nézve is számító előrelátással kell berendezkedniök, ehez mérve szándékaikat és elhatározásaikat, épen azért felhívja az egyházmegyei közgyűlés a nagyszántói egyházat, hogy az egyházmegye által is helyesnek és szükségesnek tartott építkezés végrehajtását és költségei-

nek mikénti fedezését tegye újabb megfontolás tárgyává, mindenekelőtt várja be a tőkekamat segély iránt beadott folyamodványának mikénti elintézését, — ennek ismeretével az építkezési költség fedezetlen maradt részét állapítsa meg, e részösszeg mikénti fedezése ügyében konkrét kölcsön ajánlatok beszerzésével határozzon, a felmerülő szükséghez képest a rendkívüli adó kivetése iránt ezután intézkedjék, az osztályba sorozást és az adókulcsot állapítsa meg, az évi adójövedelmet ez alapon mutassa ki s ha mindez irányban a törvényszerű alakiságok betartása mellett határozott s az építkezés költségeinek fedezete biztosítva van, intézkedjék az egyház a munkálat vállalatba adása iránt, s ez irányban hozott határozatait pedig jóváhagyás végett ide terjessze fel.

200. szám. A hegyközpályi-i ref. egyház iskola és tanítói lakás építésére engedélyt kér.

Az egyházmegyei közgyűlés helyeslőleg veszi tudomásul, hogy a hegyközpályi-i reform. egyház iskolát és tanítói lakást építeni szándékozik és miután az államépítészeti hivatal az építési tervet és a 15,446 kor. 32 fillér összeggel előírányzott költségvetést felülvizsgálta és elfogadhatóknak találta, ennél fogva az egyházmegyei közgyűlés a hegyközpályi-i ref. egyház 1914. augusztus hó 16-án 43. szám alatt kelt azon határozatát, mellyel a szóbanforgó tervet és költségvetést a kivitel alapjául elfogadta s ehez az egyházközségi közgyűlés is 1914. augusztus hó 16-án 12. szám alatt kelt határozatával hozzájárult, — a maga részéről ezennel jóváhagyja.

E jóváhagyott terv és költségvetés alapján azonban a munkálat vállalatba adását s így végrehajtását az egyház-

megyei közgyűlés nem engedélyezi s így az 1914. évi augusztus hó 16-án 44. szám alatt kelt presbyteri, valamint ugyanakkor 12. szám alatt kelt egyházközségi közgyűlési határozatokat jóváhagyásával el nem láthatja, mert

1. Bácsy Gyula lelkésztől felvenni szándékolt 1500 kor. kölcsön az 1915. évtől kezdve 10 éven át tőketörlesztésben és kamatban az egyháztagokra 16%-os megterhelést jelentene, amely a jelen nemzedéket a hadiállapottal kapcsolatos rendkívüli pénzügyi helyzetben teherviselési képességével arányban nem állólag sújtaná,

2. az egyetemes conventtól kért 13,446 korona tőkesegély engedélyezve nincs s így a fedezet rendelkezésre nem áll,

3. az évi kölcsön-törlesztés fedezhetése céljából behozni szándékolt rendkívüli adó osztályozása és adókulcsa megállapítva nincs s így sem az új adóteher arányos elosztása, sem pénzügyi eredménye meg nem állapítható.

Felhívja azért az egyházmegye közgyűlése a hegyközpályi-i reform. egyházat, hogy vagy kedvezőbb feltételű kölcsönajánlatot szerezzen be, vagy pedig az építkezést a gazdasági és pénzügyi helyzet kedvezőbb alakulásáig halassza el.

A rendkívüli adó elhatározása előtt a fedezendő szükséglet összegét pontosan állapítsa meg, az adóterhet ehez szabja meg, az adózókat sorozza osztályokba, adókulcsot állapítsa meg, eképen az egyénenkénti kivetést készítse el, hozzon az adó behozatala kérdésében szabályszerű határozatot s ezt kellőleg felszerelve annak idején jóváhagyás, illetve a rendkívüli adó engedélyezése céljából ide terjessze fel.

201. szám. Biharszentjánosi reform. egyház új iskola építésére engedélyt kér.

A biharszentjánosi reform. egyház-tanács 1914. szeptember hó 6-án 18. szám alatt hozott s az egyházközségi közgyűlés 2. szám alatt kelt határozatát azon részében, mellyel az egyház kimondotta, hogy az építendő iskola céljaira a Fekete Pirooska tulajdonát képező biharszentjánosi 310,311 hr. szám alatt felvett 839 négyszögöl területű házastelket 4000 korona vételár mellett megvásárolja, az egyházmegyei közgyűlés az egyh. I. t.-c. 15. §-a alapján ezennel jóváhagyja s az erre vonatkozó adás-vevési szerződést a következő záradékkal, u. m.: „tárgyaltatott és jóváhagyatott a bihari reform. egyházmegye 1914. szeptember hó 25-én tartott ülésében” — ellátja s az idézett törvényszakasz alapján további jóváhagyás céljából az egyházkerülethez felterjeszti.

Jóváhagyja az egyházmegye az egyháznak az idézett határozatok 2-ik pontjában foglalt azon intézkedését, mellyel az iskola-építési terveket az államépítészeti hivatal módosítása szerint a kivitel alapjául elfogadta; az építési költségek előirányzatát azonban magasnak tartja, felhívja azért az egyházat, hogy a költségelőirányzatot szakszerűleg vizsgálta felül s csak ha az építési költség fedezete biztosítva lesz, a felülvizsgált költségvetés alapján tartasson szabályszerű árlejtést s annak eredményéhez képest a legelőnyösebb ajánlattevővel szerződjön s a szerződést annak idején jóváhagyás végett ide terjessze fel.

202. szám. A hegyközkovácsi-i reform. egyház az iskolai telekvételhez az egyházmegye jóváhagyását, az iskola építéséhez pedig az egyházmegye engedélyét kéri.

A hegyközkovácsi-i reform. egyház 1914. év augusztus hó 19-én 44. szám alatt hozott presbyteri, valamint 10. szám alatt kelt egyházközségi közgyűlési határozatait, melyek szerint az egyház az iskolai telekvételre Felföldi Lajossal 9000 korona vételár mellett kötött szóbeli adás-vevési szerződést elfogadta, az egyházmegye közgyűlése a felterjesztett alakban jóvá nem hagyhatja, mivel a határozatból a szerződés feltételei meg nem állapíthatók s az sem tűnik ki, hogy a vételár miből fog fedezetet nyerni s az egyház fizetési kötelezettsége mikor s milyen feltételek szerint fog beállani.

Felhívja azért az egyházmegye a hegyközkovácsii ref. egyházat, miszerint a vételre s a fizetési feltételekre nézve figyelemmel az egyház teljesítő képességére írásban állapodjék meg, azt a presbyteri és egyházközségi közgyűléseken szabályszerűen tárgyalassa, s az egyh. I. t.-c. 15. §-ának rendelkezéséhez képest jóváhagyás végett ide újból mutassa be. Felhatalmazza az egyházmegyei közgyűlés az elnökséget, hogy amennyiben az egyház a fenti értelemben szerződött s a szerződésben biztosította magának azt a jogot, hogy a telek vételárát csak akkor fizethesse, amikor az ehhez szükséges tőke fedezetet megszerezte, — a szerződést jóváhagyhassa, illetve jóváhagyási záradékkal elláthassa.

Az iskola átalakítási tervét s 5104 kor. 60 fillérben előirányzott átalakítási költségvetését, az egyházmegyei közgyűlés elfogadja, illetve az egyháznak ezek elfogadása ügyében hozott 45. számú presbyteri és 11. számú közgyűlési határozatait, miután azokat az államépítészeti hivatal

kivitelre alkalmasnak találta, ezennel jóváhagyja.

Kiköti azonban az egyházmegye, hogy a jóváhagyott terv és költségvetés alapján az átalakítási munkálatokra nyilvános árlejtés tartassék, vállalatba pedig csak akkor adassék, ha az egyház az átalakításhoz szükséges pénzt megszerezte s így a fedezetet biztosította.

Jóváhagyja az egyházmegye a hegyközkovácsi-i egyház 47. szám alatt hozott presbyteri s 13. számú egyházközségi közgyűlési azon határozatait is, melyekkel kimondotta, hogy az iskolai telekvételhez s átalakítási költségekhez 1000 koronával hozzájárul, s ezt három éven át kivetendő rendkívüli adóval fedezi. Ehez képest tehát engedélyezi, hogy a már behozott egyházi pótradót a fenti hozzájárulási összeg letörleszthetése céljából az 1915. évtől számított további öt éven át kivetesse.

203. szám. A nagykereki-i ref. egyház iskolaépítés, templom torony és lelkészlak javítására engedélyt kér.

A nagykereki-i ref. egyháztanács 1914. augusztus hó 1-én 17. sz. a. és az egyházközségi közgyűlés 24. sz. a. kelt határozatait, — melyekkel a csatolt terv és költségvetés alapján az egyház kimondotta, hogy 11,737 kor. 95 fillér előirányzati költség keretén belül elemi iskolát épített s az építési költségek fedezetére 10,000 korona építési tőkesegély iránt folyamodik, — tekintettel arra, hogy az iskolaépítésre az egyházkerület és az egyházmegye már több ízben felszólította az egyházat s így ez mint szükséges építkezés foganatosítandó s a becsatolt terv és költségvetés pedig a kivitelre alkalmasnak minősítettik, — az egyházmegyei közgyű-

egy
39-
hoz
sza
és
lelk
tag
kát
A

lés ezennel jóváhagyja, kiköti azonban, hogy a munkálat csakis szabályszerű árlejtés útján és csak akkor adható vállalatba, ha az egyház az építéshez szükséges tőkét megszerezte s azt mint biztos fedezetet ki tudja mutatni.

A legelőnyösebb ajánlattevővel annak idején szerződés lesz kötendő s ez a fedezet kimutatása mellett az egyh. I. t.-c. 15. §-a alapján jóváhagyás végett ide felterjesztendő lesz.

Az 1914. évi augusztus hó 1-én 18. sz. a. hozott presbyteri s az ezt jóváhagyó 25. számú egyházközségi közgyűlési határozatokat azonban, — melyekkel az egyházmegye kimondotta, hogy a roskadozó lelkészlakot átalakíttatja, a templomtornyot kijavíttatja s mindezek költségeire 12,000 korona tőkesegélyt kér, — az egyházmegyei közgyűlés az egyházi I. t.-c. 15. §-ában előírt jóváhagyásával el nem látja, mert a határozatokhoz kivitelre alkalmas terv és költségvetés nem csatoltatott s így sem az építkezés célszerű végrehajtása, sem az igényelt költség összege felülvizsgálható nem volt. Felhívja tehát az egyházmegyei közgyűlés a nagykeréki-i egyházat, hogy a hiányokat pótolja s az így felszerelt határozatokat jóváhagyás végett ide újból mutassa be.

204. szám. A hegyközujlaki egyház felterjeszti az egyháztanács 36—1914. és az egyházközségi közgyűlés 39—1914. sz. a. névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatait, melyek szerint a bemutatott s műszakilag felülvizsgált, kivitelre alkalmasnak talált terv és költségvetés szerint 14,555 kor. 22 fillér költséggel lelkészlakást épít. Fedezetül kimutat az egyházközségi tagok által kiszolgáltatandó 2555 kor. 21 fill. közmunkát, 5 év alatt rendkívüli adóból befolyó 2000 koronát. A hiányzó 10,000 korona fedezésére közalapi tőke-

segélyt kér az egyház. Az egyház az építéshez s a rendkivüli adó kivetéséhez engedélyt kér.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tervbe vett építéshez az engedélyt megadja, de a presbytérium az építkezést csak akkor kezdheti meg, ha a teljes fedezet biztosítva lesz. Utasítja az egyházmegye a presbytériumot, hogy tartson árlejtést, annak eredményét tárgyalja s a vállalkozóval kötendő szerződést jóváhagyás céljából mutassa be.

Mivel a presbytérium határozatából nem tűnik ki, hogy a rendkívül adóból csak 5 év alatt befolyó 2000 koronát miből fizeti ki, hozzon határozatot s ha mint valószínű, kölcsönből óhajtja fedezni, erre vonatkozólag hozzon határozatot s jóváhagyás céljából terjessze fel, de ne kerülje ki figyelmét, hogy a 2000 korona időközi kamatait is biztosítani kell.

Határozzon a presbytérium a felett is, hogy a 32 éven át fizetendő 1%-os törlesztést hogyan biztosítja.

Az 5 évre kivetendő 2000 kor. rendkivüli adót egyházmegyei közgyűlésünk engedélyezi, de utasítja az egyházat, hogy az e. t. III. t.-c. 16. §-ában előirt osztályba sorozással megállapítandó adókulcsot jóváhagyás céljából terjessze fel.

205. szám. A váncsodi egyház felterjeszti a nagyvárad m. kir. államépítészeti hivatal által készített iskola tervrajzot és költségvetést, csatolja a 40—1914., 48—1914. számú presbyteri és 4—1914 számú egyház-községi közgyűlési, névszerinti szavazással létrejött határozatokat. Költségelőirányzati összeg 6885 kor. 85 fill. Fedezetül szolgál 3000 kor. államsegély. A hiányzó összeget, mint közalapi tőkesegélyt kéri az egyház.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bemutatott tervet s költségvetést elfogadja, de mivel a felterjesztett jegyzőkönyvekből nem

jav
től
gél

vét
10:

tünik ki tisztán, hogy azokat a presbyterium elfogadta, ezt csak sejteni lehet, egyházmegyénk utasítja a presbyteriumot, hogy e felett pótlólag határozatot hozzon. Ami a kérvényben említett s szolidabb határok közt, olcsóbb, gyengébb anyagból való építést illeti: egyházmegyénk utasítja a presbyteriumot, hogy az egyházközség a jóváhagyott tervet tartsa irányadóul s legfeljebb ott igyekezzék megtakarítást érni el, ahol azt szakértő véleménye alapján eszközölheti.

Utasítja egyházmegyénk a presbyteriumot, hogy az építési összeg biztosítása után tartson árlejtést, az eredményt tárgyalja s a megkötendő szerződést megerősítés céljából terjessze fel.

A templom javítására vonatkozó 40—1914. presbyteri és 4—1914. számú egyházközségi közgyűlési határozatokat egyházmegyei közgyűlésünk helyben hagyja, de figyelmezteti a presbyteriumot, hogy ezt a munkát is csak akkor kezdheti meg, ha a szükségelt fedezet rendelkezésére áll és óhajtandó anyagi szempontból, hogy itt is árlejtést hirdessen meg, vagy legalább több ajánlatot igyekezzék még beszerezni.

206. szám. A bihari egyház lelkészlakvétele, templom javításra felvett adósság törlesztésére 15,000 korona tőkének megfelelő 750 korona közalapi tőkeamat segélyt kér.

Mivel az adósság kamatterhe óriás teherként sulyosodik az egyházra: egyházmegyei közgyűlésünk 15,000 kor. tőkének megfelelő 750 kor. tőkeamat segéllyel első sorban leendő segélyezésre ajánlja a bihari egyházat.

207. szám. A biharszentjánosi egyház iskola telekvétele, iskolaépítés céljára 21,672 kor. tőkének megfelelő 1083·60 kor. közalapi tőkeamat segélyt kér.

Egyházmegyei közgyűlésünk tekintve az egyház szegénységét s a nehéz gazdasági viszonyok miatt a lakosság elszegényedését, 15,000 korona tőkének megfelelő 750 kor. tőkekamat segéllyel első sorban leendő segélyezésre ajánlja a biharszentjánosi egyházat, mert segély nélkül a 3-ik iskolát felépíteni képtelen.

208. szám. A bojti egyház templomjavításból eredő adósság visszafizetésére 9500 kor. tőkének megfelelő 475 kor. közalapi tőkekamat segélyt kér.

Mivel a templomjavítás céljaira felvett adósság kamatterhe az egyháztagek teherviselési képességét túlhaladja, egyházmegyei közgyűlésünk a bojti egyházat 9500 kor. tőkének megfelelő 475 korona tőkekamat segéllyel első sorban leendő segélyezésre ajánlja annál inkább, mert az utóbbi években már a közszükségleti hiányokat is az egyházközség rendkívüli adóval fedezi.

209. szám. A csökmői egyház iskolaépítésre felvett 23,257 kor. 50 fill. tőkének megfelelő 1162 kor. 87 fill. közalapi tőkekamat segélyt kér.

Mivel a csökmői egyház iskolája újra építésére felvett adóssága kamatát költségvetésébe beillesztetni nem képes, így annak fedezésére rendkívüli adót kellene kivetni, amit pedig az egyháztagek, tekintve az utóbbi évek nehéz gazdasági viszonyait, valamint figyelemmel arra is, hogy az egyházközség 5 iskola fenntartásához tandíjpótló államsegélyt nem nyerhetett amiatt, mert az 1908. évi 42. t.-c. életbelépte előtt a szülőket külön tandíjjal nem terhelte meg, s így az iskolafenntartás is óriás sullyal esik vállaira, — el nem birnak, egyházmegyei közgyűlésünk 23,257 kor. 50 fillér tőkének megfelelő 1162 korona 87 fillér tőkekamat segéllyel első helyen

ke
mead
60tör
tel
me

leendő segélyezésre ajánlja a csökmői egyházat.

210. szám. A fugyivásárhelyi egyház templom építkezésre felvett adósság törlesztésére 3700 kor tőkének megfelelő 185 kor. kamatsegély iránt kérvényez.

Mivel nagyobb építkezésekre, beruházásokra már tetemes áldozatot hozott s nagyobbára szállómunkásokból álló s a mult évben árviz által óriási kárt szenvedett egyháztagokat súlyosan terheli a felvett kölcsön törlesztése, egyházmegyei közgyűlésünk 3700 kor. tőkének megfelelő 185 kor. tőkekamattal segéllyel első sorban leendő segélyezésre ajánlja a fugyivásárhelyi egyházat.

211. szám. A darvasi egyház iskolaépítésre felvett adóssága visszafizetésére 12,000 kor. tőkének megfelelő 600 kor. tőkekamattal segélyt kér.

Mert az iskolaépítésre felvett kölcsön kamata a csapásos esztendőket következtében elviselhetetlen terheket ró az egyháztagokra: egyházmegyei közgyűlésünk a 12,000 korona tőkének megfelelő 600 korona tőkekamattal segéllyel első sorban leendő segélyezésre ajánlja a darvasi egyházat.

212. szám. A hegyközkovácsi-i egyház adósságtörlesztésre s ujonnan szervezendő iskolaépítés s e célra telekvásárlás költségei fedezésére 14,900 kor. tőkének megfelelő 745 kor. tőkekamattal segélyt kér.

Mert a hegyközkovácsi-i egyházat iskolája fejlesztésére a politikai hatóság több ízben sürgette, kötelezte, mivel a csekély népességű s adóssággal küzdő egyház iskoláját saját erejéből fejleszteni annál kevésbé képes, mert az egyháztagok teljesítő képessége teljesen kimerült, egyházmegyei közgyűlésünk 14900 kor. tőkének megfelelő 745 korona tőkekamattal segélyre

első helyen ajánlja a hegyközkovácsi-
egyházat.

213. szám. A hegyközpályi-i egyház lelkészlak építésből eredő adósság kifizetésére s iskolaépítésre 17,080 korona tőkének megfelelő 854 kor. közalapi tőkekamat segélyt kér.

Mivel a közelmúltban végezett templom javítás, orgonaépítés, gazdasági épületek s lelkészlakás építésével az egyháztagok teherviselési képessége teljesen kimerült, iskolája fejlesztésére, — mire pedig utasítva van, — önerejéből képtelen, egyházmegyei közgyűlésünk 17,080 korona tőkének megfelelő 854 kor. közalapi tőkekamat segélyre első helyen ajánlja a hegyközpályi-i egyházat.

214. szám. A nagykakucsi egyház lelkészlakás építés költségeinek részbeni fedezésére 8431 korona tőkének megfelelő 421 kor. 55 fill. közalapi tőkekamat segélyt iránt kérvényez.

Mivel a nagykakucsi lelkészlakás teljesen tarthatatlan állapotban van s a 240 lelket számláló, szegénysorsu lakosokból álló s építkezésből származott adóssággal küzdő egyház a halaszthatatlan építkezést önerején teljesíteni képtelen, egyházmegyei közgyűlésünk 8431 kor. tőkének megfelelő 421 korona 55 fill. segéllyel első sorban leendő segélyezésre ajánlja a nagykakucsi egyházat.

215. szám. A hegyközüjlaki egyház lelkészlakás építés céljaira 10,000 kor. tőkének megfelelő 500 kor. közalapi tőkekamat segélyt iránt kérvényez.

A szegénysorsu, adóssággal küzdő egyház a teljesen lakhatatlan lelkészlakást önerejéből felépíteni képtelen, mivel a lelkészlak építésre közmunkával s rendkívüli adóval magát teherviselési képessége legmagasabb fokáig megterhelte, egy-

házmegyei közgyűlésünk 10,000 korona tőkének megfelelő 500 korona közalapi tőkesegéllyel első helyen leendő segélyezésre ajánlja a hegyközujlaki egyházat.

216. szám. A nagyszántói egyház adósság törlesztésére 7000 kor. tőkének megfelelő 350 kor. közalapi tőkekamat segély iránt kérvényez.

Mivel a nagyszántói egyház templom javítás és lelkészlakás céljaira vásárolt telke vételárát saját erejéből kifizetni nem tudta, kölcsönt vett fel, amelynek kamatterhét az egyház tovább viselni képtelen. A szegénysorsu s csekély számú egyháztagok további áldozatkészségét a lakhatatlan lelkészlak újraépítése is igénybe fogja venni, mert az e célra adott közalapi tőkesegély az építkezés céljára elégtelen: ennél fogva az adósság folytán leköötött rendkívüli adó alul való felszabadítása reá nézve létkérdés, minél fogva folyamodó egyházközséget egyházmegyei közgyűlésünk 7000 kor. tőkének megfelelő 350 kor. közalapi tőkesegéllyel leendő segélyezésre ajánlja.

217. szám. A nagykereki-i egyház iskolaépítés céljaira 11,000 kor. tőkének megfelelő 550 kor. közalapi tőkekamat segélyt kér.

Mert a nagykereki-i egyházra az új iskola építésén kívül még a templom s lelkészlakás kijavításának terhe is nehezedik, egyházmegyénk 11,000 kor. tőkének megfelelő 550 kor. közalapi tőkesegéllyel leendő segélyezésre első helyen ajánlja a nagykereki-i egyházat.

218. szám. A pusztajlaki egyház iskolaépítési célra 9796 kor. tőkének megfelelő 489 kor. 80 fill. közalapi tőkesegélyt kér.

Tekintve azt, hogy a pusztajlaki egyház csak nem régen teljesen új iskolát

saját erejéből épített, templomát javíttatta s az egyháztagek ez idő szerint meg nem terhelhetők, egyházmegyei közgyűlésünk 7238 koronának megfelelő 361 kor. 90 fillér közalapi tőkesegéllyel leendő segélyezésre első helyen ajánlja. A további segélyre nem ajánltatott azért, mert a telekvételről adás-vételi szerződését, s így e címen fennálló adósságát engedélyezés és jóváhagyás végett nem terjesztette elő.

219. szám. A pósalakai egyház templom és iskola építésére felvett adóssága visszafizetésére 6486 korona tőkének megfelelő 324 korona 25 fillér közalapi tőkesegélyt kér.

Mivel a pósalakai egyház új iskolája építése s lelkészlakása kijavítása alkalmával az egyháztagek teherviselési képességeknek megfelelő áldozatot hoztak s a csekély népességű egyházra az adósság kamata óriási sulyként nehezedik, mivel az utolsó évek alatt a hivek teherviselő képessége változott s újabb teherfokozás a szektáskodás által megzavart gyülekezetben beláthatatlan bajokat válthatna ki: egyházmegyei közgyűlésünk 4000 korona tőkének megfelelő 200 korona tőkeamat segéllyel első sorban leendő segélyezésre ajánlja a pósalakai egyházat. A további összeg nem ajánlásának indoka az, hogy a 2800 kor. teher népiskolai tőkesegély.

220. szám. A váradlesi egyház templomjavítás és terhes adósság kifizetés céljaira 5200 korona tőkének megfelelő 260 kor. közalapi tőkeamat segélyt kér.

Mert a váradlesi egyház a legközelebbi időben lelkészlakását újra építtette s az építési költség részben fedezésére felvett kölcsön kamat és törlesztési terhét, a rossz gazdasági viszonyok miatt az egyház jövedelmei nem fedezik, a templom halaszthatatlan javítására szükséges össze-

get az egyház önerejéből biztosítani nem képes, egyházmegyénk a váradlesi egyházat 5200 koronának megfelelő 260 korona közalapi tőkesegéllyel leendő segélyezésre első helyen ajánlja a váradlesi egyházat.

221. szám. A furtai egyház adósság törlesztésre 13,900 kor. tőkének megfelelő 695 kor. közalapi tőkekamat segélyt kér.

A súlyos gazdasági évek miatt az egyháztagek, akiknek vagyoni állása megrendült, a lelkészlak, templom és iskola-javításból fennálló tehernek további hordozására képtelenek, ennél fogva a terhes rendkívüli adó könnyítése végett 11,925 kor. tőkeösszegnek megfelelő 596·22 kor. tőkekamat segélyre első sorban ajánlatik. A vihar által okozott károk helyrehozására kért további segélyösszeg tekintetében azonban a konvent 254—1913. sz. határozata folytán a kérelmet elutasítani kellett.

222. szám. A váncsodi egyház iskolaépítés és nagymérvű templomjavítás céljára 7000 korona tőkének megfelelő 350 kor. közalapi tőkesegélyt kér.

Az egyházmegyei közgyűlés a jóváhagyott iskola-építési költségelőirányzat hiányzó tételét, 3885 kor. 85 fillért (3000 kor. építési államsegély) mint olyan szükségletet állapítja meg, amelyet a szinte elképzelhetetlen nyomoruságos anyagi helyzetben levő váncsodi egyháztagek önerejükön elő nem állíthatnak s évek sorára rendkívüli adó vállalásával sem fedezhetnek, a tanügy érdekében ez összeg erejéig első sorban való segélyre ajánlja a váncsodi egyházat. Amennyiben azonban a templomuk nagymérvű renoválását, amelyre a fenti okokból az egyházközségnek a tagjai anyagilag képtelenek, — szintén ilyen elsőrendű szükségletnek kellett tekin-

teni, mert különben itt nagyobb veszedelem következne be, — e célra a további 2768 kor. és így együtt 6653 kor. 85 fill. összegnek megfelelő 332.69 kor. tőkekamat segélyre első helyen ajánlani kellett.

223. szám. A borsi egyház adósságtörlesztésre s vihar által okozott templom és iskola kijavítására 7188 kor. 06 fill. tőkének megfelelő 359 kor. 40 fillér közalapi tőkekamat segélyt kér.

Mivel a borsi egyház templomát csak pár évvel ezelőtt javíttatta ki, az egyház igen nehéz viszonyok között van, a földek bérletét a bérlők felmondják, így az egyház fizetési kötelezettségének eleget tenni alig-alig képes; egyházmegyei közgyűlésünk terhes adósságának kiegyenlítésére 5809 korona tőkének megfelelő 290 kor. 45 fillér közalapi tőkekamat segéllyel első helyen leendő segélyezésre ajánlja a borsi egyházat; a vihar által okozott kár helyrehozása címén támasztott kérelmét a konvent 254—1913. sz. határozata értelmében itt figyelembe nem veheti, hanem e tekintetben utasítja az egyházközséget a 15—1914. sz. egyh. ker. határozat szerinti eljárásra.

224. szám. Az egyházmegye közgyűlése az egyházkerület 26—1914. sz. határozata folytán, a konvent 113—1914. sz. határozatára is tekintettel a beérkezett és elbírált tőkekamat segélykérvényekre vonatkozólag

megállapítja, hogy azok az egyházközségek, melyek az 1915—1919 évre szóló új ciklus alkalmából kérvényeztek, olyan sürgős kielégítést igénylő szükségletekre hivatkoztak, amelyeknek teljesítése az egyházmegyei közgyűlés előtt is közismert lévén, nagyobb bajok és súlyosabb következmények előidézése nélkül felfüggesztést nem szenvedhet, minek folytán mindegyik folyamodó egyházközséget (18)

kivétel nélkül az első helyen és oly értelemben ajánlja, hogy segélyezési igénye már az 1915. év folyamán kielégítették.

225 szám. A bihari egyház vihar által megrongált temploma tetejének helyreállítására 212 kor. egyszersmindenkori közalapi segélyt kér.

A nehéz viszonyok közt sok adóssággal küzdő bihari egyház kérvényét a kért segélyre egyházmegyei közgyűlésünk a legmelegebben ajánlja.

226. szám. A hegyközsáldobági egyház vihar által megrongált lelkészlak, templom és iskola tetőzetének helyreállítására 800 kor. egyszersmindenkori közalapi segélyt kér.

A hegyközsáldobági egyházat az egyházmegyei közgyűlés a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel.

227. szám. A hegyközujlaki egyház vihar által megrongált épületi fedélzetének helyreállítása s bedőlt kerítésének kijavítására 1364 kor. egyszersmindenkori közalapi segélyt kér.

Egyházmegyei közgyűlésünk a hegyközujlaki egyházat a kért segélyre ajánlja.

228. szám. A borsi egyház vihar által megrongált épületei tetejének kijavítására 1378 korona 36 fillér egyszersmindenkori közalapi segélyt kér.

A nehéz viszonyokkal küzdő s templomát csak pár év előtt javító egyházat egyházmegyei közgyűlésünk ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel.

229 szám. A hegyközkovácsi-i egyház népiskolai tőkesegélyt kér.

Mivel az egyház második iskoláját, — melynek felépítése elől már ki nem térhet, — önerején felépíteni nem képes : egyházmegyénk a hegyközkovácsi-i egyházat 6000 korona népiskolai tőkesegélyre ajánlja.

230. szám. A biharszentjánosi egyház iskolaépítési költségeinek fedezésére népiskolai tőkesegélyt kér.

Mivel a szentjánosi egyház a harmadik iskolát saját erejéből felépíteni képtelen; egyházmegyei közgyűlésünk 4000 kor. népiskolai tőkesegélyre ajánlja s a kérvényt pártolólag terjeszti fel.

231. szám. A pusztajlakai egyház iskolaépítésből s templom renoválásból származó adósságainak törlesztésére a ref. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér.

A csekély népességű, adóssággal terhelt egyházat, mely ismét újabb építkezés előtt áll: közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerületre.

232. szám. A váradlesi egyház a ref. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér a lelkészlakon végzett építkezésből származó adóssága törlesztésére.

A nagyszámu oláhság közé ékelt, csekély népességű egyházat közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolással terjeszti fel az egyházkerületre.

233. szám. A révi egyház építkezésből származó adósságának törlesztésére a ref. segélyegylettől 100 kor. segélyt kér.

A nemzetiségi vidéken fekvő s fontos missziót teljesítő, szegény egyházat közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerületre.

234. szám. A pelbárthidai egyház 379 kor. 69 fill. költségelőirányzati hiányának fedezésére a ref. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér.

A csekély népességű s igen nehéz anyagi viszonyok között élő s leginkább napszámos osztályhoz tartozó egyháztago-

kat számláló, szegény egyházat közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerülethez.

235. szám. A nyüvedi egyház a lelkeszlak tetőzetének kijavításához szükséges költségek részben való fedezésére a ref. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér.

Tekintettel arra, hogy a nyüvedi egyház anyagi ereje az utóbbi években teljesített iskolaépítés és templomjavítás folytán teljesen kimerült s így a lelkeszlak tetőzetének feltétlenül szükséges javítását eszközölni képtelen: közgyűlésünk a kért segélyre elsősorban ajánlja s kérvényét pártolással terjeszti fel az egyházkerületre.

236. szám. A fugyivásárhelyi egyház a hegyi részen előkönyörgői tisztet teljesítő állami tanító tiszteletdíjául a ref. segélyegylettől 100 kor. segélyt kér.

Közgyűlésünk a fugyivásárhelyi egyházat, mivel az egyházi érdekekben buzgólkodó tanító munkájának honorálására költségvetésében fedezet nem található: a kért célból való segélyezésre ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerületre.

237. szám. A fugyivásárhelyi egyház építkezésből származó adóssága törlesztésére és épületjavítási költségeinek fedezésére 100 kor. ref. segélyegyleti segélyért kérvényez.

Közgyűlésünk a fugyivásárhelyi egyházat, mely épületeit az utóbbi években dicséretes áldozatkészséggel rendbe hozta: a kért összegű segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerületre.

238. szám. A fugyi-i egyház építkezésből származó adósságának törlesztésére a ref. segélyegylettől 235 kor. 08 fillér segélyt kér.

Közgyűlésünk a fugyi-i csekély népes-

ségü egyházat a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerületre.

Hitelesítettett Nagyváradon, 1914. október 1.

Sulyok István,
esperes.

Bary József,
em. gondnok.

Dr. Thury Kálmán,
em. ügyész.

Józ
egy
Laj
ren
bira

és

elle

koz
köv

Su
espe

B) Birósági ülések.

239. (4—1914. fm.) szám.

Jelen voltak : Sulyok István esperes egyházi, Bary József gondnok világi elnök, akik közül a tárgyalást az egyházi elnök vezette ; továbbá Szemess László, Surányi Lajos, Major Gyula, Kiss Antal egyházi, Miskolczy Ferenc, Tatár Zoltán, dr. Szegedy Lajos világi tanácsbírák és dr. Thury László jegyző.

A felek részéről : dr. Thury Kálmán egyhm. ügyész és Nagy Elek panaszolt lelkész.

Tárgyalás alatt van a Nagy Elek fugyi-i lelkész elleni fegyelmi ügy.

Tárgyalás befejezte után a biróság zárt tanácskozásban meghozta s nyilvános ülésen kihirdette a következő

I T É L E T E T :

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi birósága Nagy Elek fugyi-i lelkészt azon tényei folytán, hogy az állami iskolai gondnoksági leveleket fel nem bontotta, avagy felbontva, de intézkedés nélkül visszaküldte és hogy a gondnoksági ülésről igazolt és így elfogadható ok nélkül elmaradt, az Egyh. I. t.-c. 143. §-ában c), e) pont alatt foglalt köteleességek megszegése miatt az egyh. V. t.-c. 34. §-ának A. 1. pontjába ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek nyilvánítja s ezért őt az V. t.-c. 35. § a) pontja alapján rosszalásra itéli.

Sulyok István,
esperes, egyházi elnök.

Bary József,
egyhm. gondnok, vil. elnök.

Dr. Thury László,
jzökönyvvezető.

240. (5—1914.) szám.

Jelen voltak: Sulyok István esperes egyházi, Bary József gondnok világi elnök, akik közül a tárgyalást esperes vezette; továbbá Szemess László, Major Gyula, Surányi Lajos, Kiss Antal egyházi, Miskolczy Ferenc, Tatár Zoltán, dr. Szegedy Lajos világi tanácsbírák és dr. Thury László jegyző.

A felek részéről: dr. Thury Kálmán egyhm. ügyész és Bethlendy Sándor panaszolt lelkész.

Tárgyalás alatt van a Bethlendy Sándor lelkész, mint a váncsodi egyházközség presbyteriumának elnöke ellen indított fegyelmi ügy.

Tárgyalás befejezte után a bíróság zárt tanácskozásban meghozta és nyilvános ülésen kihirdette a következő

I T É L E T E T :

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága Bethlendy Sándor lelkészt, mint a váncsodi egyháztanács elnökét ama fegyelmi vétség vádja alól, hogy a váncsodi egyházközséget illető dologi tandíjpótló államsegélyért elkésetten folyamodott s így az egyházközségnek kárt okozott, — felmenti. Felmenti nevezettet azon vád alól is, hogy elkésetten ugyan, de az államsegélyért folyamodott s így jobb tudomása ellenére a felsőbb hatóságokat valótlán adatokkal megtéveszteni igyekezett.

A felmerült 20 kor. vizsgálati költséget a bíróság az egyházmegye közigazgatási pénztárának terhére utalja s ezen ítéletet a felettes hatósághoz felterjesztteni rendeli.

Sulyok István,
esperes, egyházi elnök.

Bary József,
egyhm. gondnok, vil. elnök.

Dr. Thury László,
jzökönyvvezető.

241. (6—1914. fm.) szám.

Jelen voltak : Sulyok István esperes egyházi, Bary József gondnok világi elnök, akik közül a tárgyalást az esperes vezette ; továbbá Szemess László, Major Gyula, Surányi Lajos, Kiss Antal egyházi, Miskolczi Ferenc és dr. Szegedy Lajos világi tanácsbírák és dr. Thury László jegyző.

A felek részéről Olajos Pál lelkész.

Tárgyalás alatt van az Olajos Pál törökszentmiklósi lelkész elleni fegyelmi ügyben a 646—1914. sz. egyhm. elnökségi végzés ellen beadott fellebbezés.

Tárgyalás után a bíróság zárt ülésben meghozta és nyilvános ülésen kihirdette a következő

V Ê G Z É S T :

A bihari ref- egyházmegye bírósága, mint delegált fegyelmi felebbezési bíróság, az egyházmegyei bíróság elnökségének 646—1914. sz. a. hozott végzését megfelebbezett részében az indokolás f) pontjának azzal a helyesbitésével, hogy panaszlott, Kerekes József tanító részére nem díjlevelet, hanem bizonyítványt adott arról, hogy a csirkepénz tandijhoz joga van, — a felebbezés elutasításával indokai alapján és még azért is helybenhagyja, — mert az egyházkerület közgyűlése 509—1913. sz. határozatával a hevesnagykunsági egyházmegye közgyűlésének 43—1912. sz. a. hozott határozatát hatályon kívül helyezte ugyan, azonban egymagában az a körülmény, miszerint az egyházmegye közgyűlése is úgy találta, hogy Kerekes Józsefet a csirke-tandij tényleg megillette s az a nevezett tanító díjleveléből tévesen hagyott ki, kizárja azt, hogy panaszlottnak

az a ténye, miszerint Kerekes József részére hasonló tartalmu bizonyítványt állított ki, fegyelmi vétség tényálladékát képezhesse.

Sulyok István,
esperes. egyházi elnök.

Bary József,
egyh. gondnok, vil. elnök.

Dr. Thury László,
jegyzőkönyvvezető.

Betűsoros tárgymutató

a bihari ref. egyházmegye 1914. évi szeptember hó 25-én
Nagyváradon tartott közgyűlése jegyzőkönyvéhez.

	Szám.
Adományokért köszönet	130
Adórendszer, új, behozatala	197
Alapító-levelek	192—193
Ártándi templom javítás	183
Barcsay Amália zsákai tanítónő megerősítése	147
Bary József em. gondnok üdvözlése	105
Báthory Béla nyüvedi tanító megerősítése	148
Belhivatalnoki karban változások	137 ¹⁰
Berettyószentmárton ideiglenes kölcsöne	137 ¹
Bibliamagyarázat elmulasztása	124
Bihar igazgató-tanítót válasszon	160
Bihari „Lakatos Imre-alapítvány”	192
Biharkeresztesi lelkész	158 ⁸ —182—195
Biharpüspöki kölcsöne	187
Biharszentjános iskolaépítése	201
„ új tanterem állítására utasítatik	158 ³
Bojt ideiglenes kölcsöne	137 ¹
„ telekkönyvét hozza rendbe	131
Bors ideiglenes kölcsöne	137 ¹
„ kölcsön visszafizetésre halasztást nyer	137 ²
„ képviselője igazolatlanul távolmaradt	108
Családi pótlék, tanítóké	113
Csák Máté l. tanácsbíró lemondása nem fogad- tatik el	141
Csekk-számla nyitása nyugdíj-intézet részére	152
Csökmőn leány-egyesület alakult	126
Csökmői iskolaszéknek utasítás évváró vizsgát ill.	158 ⁸
Darvas helyettes tanítót alkalmazhat	185
Egyházfenntartási alap létesítésére tervezet	150
Egyházker. határozatok	109—116
Egyházközségek, mind	110—117

	Szám.
Egyházmegy. közig. pénztár 1915. évi költségvetése	167
Élesd intézményes káplánságért folyamodik	172
Ellenőrzés az elemi isk. záróvizsgáknál	116
Elnökség, egyházmegyei :	
135, 140, 149, 151, 155, 156, 192,	202
Esperesi jelentés	119
Esperes időszaki jelentése	137
Erdők csak miniszteri engedéllyel adhatók el	110
Érvénytelenített lelkészi oklevelek	118
Fugyú lelkész	125
Furtai építkezés engedélyeztetik	137 ⁶
„ templom javítás	184
„ ideiglenes tanító alkalmazása	137 ⁹
Futó József csökmői tanító megerősítése	143
Gyámpénztár, tanítói, 1915. évi költségvetése	168
Gyűlés megnyitása	104
Hátralékos áll. adókról s fizetésekről jelentendő	132
Házirend-minta, iskolai	161
Hegyközcsonatárnak építkezéseiért elismerés	137 ⁵
Hegyközkovácsi-i iskolaépítés és telekvétel	202
Hegyközpályi új tantermet állítson fel	158 ³
„ új iskolaépítése	170, 200
„ ideiglenes kölcsöne	137 ¹
„ a beiskolázás idejét tartsa meg	158 ¹
„ kölcsönkötvényei	189
„ lelkészi föld feles művelése	181
Hegyközszáldobágy telekkönyvét rendezze	131
„ a beiskolázás idejét tartsa meg	158 ¹
Hegyközüjlak lelkészlak építése	204
„ időközi lelkészi számadása	166
„ a beiskolázás idejét tartsa meg	158 ¹
Hétköznapi istentisztelet érdekében illetékesek buzgólkodjanak	123
Hitélet erősítésére lelkészek gondot fordítsanak	127
Időközi lelkészség számadása Hkujlakon	166
Igazgató tanítók	158 ⁵ — 158 ⁷
Intézményes káplánság	172, 173
Iskola fenntartó egyházak :	
111, 113, 114, 116, 133, 136, 158 ⁵ ,	163

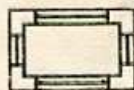
	Szám
Iskolafelszerelési hiányok pótlandók	1582. 6,
Ismétlőiskolások beiskoláztatása	163
Ismétlőiskolai tanterv és könyv	114
Jákóhodosi lelkész	125, 178
Jákóhodos parókhialis tanácsot alakítsa meg	1378
„ 1913. évi zárszámadása	165
„ adórendszere	197
Jámbor Mihály alapítvány Biharkeresztesen	195
Jántorok korpótléka	174
Kátémagyarázat tanítása fontos egyházi érdek	120
Kérvényivek elemi károk esetére	152
Kismarja parókhialis tanácsot szervezzen	1378
„ iskoláját alakítsa át	1584
Kisszántói lelkész vasárnap délután istentiszteletet tartson	121
Kisszántó építkezési ügye	1374
„ önkéntes adakozásból új harangokat készíttetett	1377
Konfirmáció napja áldozócsütörtök	115
Konfirmándusok oktatásában lelkészek részt vegyenek	128
Köröskisjenő telekkönyvét rendezze	131
„ parókhialis tanácsot szervezzen	1378
Közalapi egyszersmindenkori segélykérvények	225—228
Közig, pénztár, em.-i költségvetése 1915-re	167
Látogató körökbe osztása az iskoláknak	162
Lelkészek mind	109, 115, 123, 126, 127, 128
Lelkészegyesület javasoljon	129
Leel-Óssy István kismarjai lelkész nyugalomban	137 10
Megbizó levelek átvizsgálása	106
Mellékfoglalkozás iránti kérelem	191
Mezőtelegdi lelkész kátét magyarázzon	120
Mezőtelegd telekkönyvét rendezze	131
„ parókhialis tanácsot szervezzen	1378
Mezőtelki-i lelkész bibliát magyarázzon	124
„ lelkész	125
„ lelkészi díjlevél megerősítése	175—176
Missiói ügyek	153, 154, 156, 157
Nagy Elek fugyi-i lelkész fegyelmi ügye	239
Nagykakucsi lelkész kátét magyarázzon	120

	Szám.
Nagykakucsi lelkész	125
Nagykereküli rendkívüli adókiivetése	198
„ új építkezése	203
Nagyszántói lelkész kátét magyarázzon	120
„ zárszámadás 1913-ról	165
„ egyház váltókölcöne	186
„ lelkészlak építési ügye	199
„ tanító ismét szorgalomra intetik	135
Nagyotfalui szórvány lelki gondozása	156
Nagyváradi lelkészi díjlevél	173, 177
„ vallásoktatás	137 ¹¹
Népiszkolai tőkesegély kérvények	229—230
Nyeste István ifj.	191
Nyüvedi lelkész kátét magyarázzon	120
Nyüvedkügypusztai tanító szorgalomra intetik	135
Olajos Pál törökszentmiklósi lelkész elleni fe- gyelmi ügy	241
Parókhíalis kör szabályrendeletének pótlása	109
Parókhíalis tanács megalakítandó	137 ⁸
Pelbárhidai lelkész	125
Pusztajlak parókhíalis tanácsot szervezzen	137 ⁸
„ új tanítónői állást szervezett	171
Rád László köröskisjenői énekvezér felebbezése	190
Ref. segélyegyleti kérvények	231—238
Rendkívüli adókiivetések	198, 199, 204
Révi lelkész vasárnap d. u. istentiszteletet tartson	122
„ „ bibliát magyarázzon	124
Siter telekkönyvét rendezze	131
„ zárszámadása 1913-ról	165
Siteri tanító szorgalomra intetik	135
Szabályrendelet, parókhíalis kör, pótlása	109
Szabó József örvéni tanító megerősítése	146
Szatmári e. m. átírata	138
Szemess László l. tanácsbíró lemondása	139
Szertartások mellőzése	129
Szücs Erzsébet berettyószentmártoni tanítónő meg- erősítése	142
Takarékmagtár Toldon	180
Tanácsbíró, lelkészi, választandó	140
Tanítók	134

	Szám.
Tanítók családi pótléka	113
Tanítóváltások ideje	111
Tankönyv és t. terv az ism. iskolákban	114
Tankötelesek nyilvántartására nyomtatványok	159
Tanügyi bizottság utasításai egyes iskoláknak	158
Távollevők igazolása	107
Távollevőt nem igazolta	108
Telekkönyvvelten ingatlanok	131
Temetkezési segélyegylet, em.-i Tanító Egyesületé	179
Toldi egyház kölcsönei	137, 188
Tőkekamat-segély kérvények	206—223
„ „ „ sorrendje	224
Utazási napló missiói lelkészek részére	157
Ügyész, egyházmegyei	131, 194
Ugyonleltárak jóváhagyása	164
Vallásos lapok terjesztendők	125
Vallástanítás hiányos az áll. és közs. elemi iskolákban	136, 151
Váncsod telekkönyvét rendezze	131
„ legelő illetménye	194
„ építkezése	205
„ segédtanító választása megerősítve	137 ₉
Váncsodi egyház elnöksége elleni fegyelmi ügy	240
Váradlesi lelkész vas. d. u. istentiszteletet tartson	122
Váradles templomjavítása	196
Vida Szücs Sándor csökmői kántortanító megerősítése	144
Zárvizsgáknál [elemi iskolai] ellenőrzés	116
Zárszámadások 1913-ról	165
Zöld István kismarjai tanító megerősítése	145
Zsákai kölcsön	137 ₃
„ tanító ismét szorgalomra intetik	135

ESPERESI JELENTÉS

A BIHARI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1913. ÉVI VALLÁSERKÖLCSI ÉS ANYAGI
ÁLLAPOTÁRÓL.

Nagyvárad
Nyomatott Béres és Held könyvnyomdájában
1914

Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Az egyházmegye 1913. évi valláserkölcsei és anyagi állapotáról a f. évi május és június hónapokban részint személyesen, részint bizottságok által végzett egyházlátogatás alkalmával beszerzett adatok alapján a következő tiszteletteljes jelentésemet van szerencsém előterjeszteni.

I. Valláserkölcsei állapot.

Egyházközségeink valláserkölcsei állapota általában megnyugtatónak mondható. Ha az e részben szerzett benyomásokra és képre itt-ott bizonyos árnyék vetődik is: egészen helyt álló az a kijelentésem, hogy a valláserkölcsei élet széles területén olyan hanyatlás és tünet sehol sem fordult elő, melyből, a múlthoz képest a viszonyok megromlására lehetne következtetni.

A törvényes gyakorlatnak megfelelően ünnep- és vasárnapokon délelőtt mindenütt egyházi beszéd tartatik, a melynek hallgatására ünnepnapokon, téli vasárnapokon nagy számmal, egyébkor is, pár gyülekezettől eltekintve, még mindig lelki örömmel jelennek meg híveink. Vasárnap délutánonként legtöbb egyházközségünkben (29) a heidelbergi káté magyarázása szokásos; 6 gyülekezetben a káté- és bibliamagyarázás váltakozva fordul elő; Mezőtelegden, Nagykakucson és Nagyszántón csak a bibliamagyarázást gyakorolják, míg Nyüveden egyszerűen könyörgést tartanak. Egyházmegyei közgyűlésünk több ízben hangsúlyozta, főleg a szektáskodási jelenségekre tekintettel, a templomokban a kátémagyarázás megtartásának szükségességét. Minhogy a szektáskodók ostroma több egyházközségünkben még mindig érezhető és ezzel szemben a gondos bibliamagyarázat mellett híveinknek a tiszta evangéliumi hitben való megtartása és megerősítésének nagy mun-

kájában hatalmas segítség a hit- és erkölcsi igazságoknak a heidelbergi káté alapján való fejtegetése: azért nagyon kívánatos, hogy ez a több százados multtal dicsekedő gyakorlat szószékeinken a maga helyét mindenütt megtartsa tovább is. A kisszántói egyházközségből először fordul elő az a jelentés, hogy e tekintetben új szokásnak hódolnak és vasárnap délután a templomot elzárják a hivek előtt. Bármilyen okból történt is a vasárnap délutáni isteni tisztelet szünetelése: lelkes és presbytérium tegyen meg mindent, hogy ez a helytelen szokás állandóvá ne váljék. Réven és Váradlesén, hol a lelkeseket egy nagy missiói kör gondozása szólítja el éppen vasárnap a gyülekezetből, némi indokolása van a vasárnap délutáni isteni tisztelet szünetelésének, habár ezeken a helyeken is joggal követelhető, hogy legalább bizonyos időközökben a vasárnapi déleesti templomozást teljes energiával lehetővé tenni igyekezzenek.

A hétköznapi isteni tisztelet állandóan megtartatnak 36 egyházközségben, sőt Csökmön, Élesden, Hegyközüjlakon, Mezőtelegden és Pusztajlakon bűnbánó hetekben még délutánonként is. Fugyi, Kisjenő, Mezőtelki, Nagykakucs és Rév gyülekezeteinkben kizárólag bűnbánó héten van isteni tisztelet, míg Váradlesén a nagyon csekély lélekszám miatt egyáltalában nincsen. A mennyiben éppen olyan helyeken nem járnak hétköznapi templomba, ahol felekezeti iskola nem létezik minden alkalmat meg kell ragadni egyházas szellemben való nevelésre: azért magasabb érdekből a felsorolt egyházközségek presbytériumainak figyelme innen is felhívandó, hogy ezen a tarthatatlan állapoton haladéktalanul változtasson.

A köznapi isteni tisztelet alkalmából az adventi időszakban 33, — a téli hónapokban egészen husvétig 5 egyházközségben és pedig havonként egyszer vagy kétszer rendszeresen tartanak bibliamagyarázatot; Mezőtelkiben és Réven csak a bűnbánó héten vagyis egy esztendőben legfeljebb kétszer-háromszor, míg Fugyiban egyszer sem.

A hitélet erősítése és fokozása tekintetében a legtöbb gyülekezetünkben öntudatos munka és tevékenység folyik. Sajnálatos azonban, hogy még mindig van egy-

háza
a
Pe
egy
nyi
fize
kor
zug
em
és
lap
ber
tag
pe
az
gyi
eze
ten
vés
egy
a
lás
kö
évl
jöv
me
egy
leá
jó
zet
me
áll
ten
31
nis
biz
bel
Ot
kár
zer
de

házközségünk, a hol jóformán egyetlen lépést sem tettek a nagy cél érdekében. Fugyi, Mezőtelki, Nagykakucs, Pelbárhida és Jákóhodos még addig sem jutott, hogy egyik vagy másik vallásos lapnak, ezek között az anyyira olcsó Téli Ujságnak legalább egyetlen-egy előfizetőt biztosított volna. Szinte hihetetlen, hogy a mai korban, mikor a profán lapok az ország legtávolabbi zugába is útat törnek és talán még a legszegényebb ember sem sajnálja érte a maga pár fillérét: addig egész és jómódu községek teljesen érzéketlenek a vallásos lapok iránt. Főleg a téli időszakban 27 egyházközségben tartottak a lelkészek a tanítók vagy más egyháztagok bevonásával vallásos tárgyú felolvasásokat, még pedig több helyen meleg érdeklődés mellett. Sajnos azonban, hogy 15 egyházközségben, még népesebb gyülekezetben sem történt kísérlet arra nézve, hogy ezen az úton hiveink vallásos érzületét termékenyebbé tenni igyekeztek volna. Nem találtam intenzívebb törekvést a tekintetben sem, hogy ifjaink tömörítésével az egyházi élet mezejére mielőbb olyan generáció kerüljön, a mely égő szívvvel veszi kezébe a jobb jövő munkálásának eszközeit. Ifjúsági egyesület csak 13 egyházközségben működött, kettővel kevesebb, mint az előző évben, holott megdönthetetlenül igaz, hogy egy szebb jövődőhöz fűzött reményeink mindkét nembeli ifjúságunk megnyerése folytán valósulhatnak meg. Ezért a csökmői egyháznak azt a törekvését, hogy a már konfirmált leányok egyesületbe való gyűjtését megkísérelte mint jó példát nemcsak kiemelni, hanem gyülekezeteink vezetői figyelmébe eléggé ajánlani nem tudom. Szinte meglepő az is, hogy az énekkarok szervezésében megállapodás észlelhető. Mint az előző, úgy ebben az esztendőben is csak 11 egyházközségben működött énekkar, 31-ben, közte több olyan gyülekezetben, a hol orgonista-kántortanítók vannak, az énekkar, a felnőttek bizonyos tömegének az egyházi életbe való hatékonyabb bekapcsolásának ez a legkönnyebb eszköze hiányzik. Ott, a hol zenéhez nem értő, vagy azzal nem foglalkozó kántorok és tanítók működnek, ahol maga a lelkész sem zeneileg képzett: ez a hiány még érthető és indokolható; de a megfelelő feltételek mellett alig lehet mentség, hi-

szen a magyar kálvinista embernek az éneklés szeretete karakteréhez tartozik. Jótékony Egyesület csak a nagyváradi egyházközségben áll fenn, amely minden évben jelentékeny anyagi áldozatot hoz a nyomor enyhítésére, 30 elaggott özvegyet állandó havi segélyben részesítvén.

A konfirmándus növendékek oktatását 24 egyházközségben a lelkészek, — 15-ben lelkészek és tanítók, — 3-ban pedig csak a tanítók végezték. Habár teljes megnyugvással lehetünk a tekintetben, hogy tanítóink épenugy beviszik a konfirmándusok tanításába is minden igyekezetüket és legjobb tudásukat mint az iskolai vallásoktatásba, mégis kívánatos, hogy a vallásoktatás legmagasabb fokán a lelkészi közvetlen hatás se hiányozzék. A konfirmációt, a bihari és jákóhodosi egyházközséget kivéve, — mindenütt a szabály, illetve a fellettes hatóság által megszabott időben végezték.

Az urvacsorával való élés rendszerint fokmérője a gyülekezet hitéletének és vallásos buzgóságának. E tekintetben öröndetes tényként állapítható meg, hogy az urvacsorával élők számában a múlt évihez képest valamelyes emelkedés van, amennyiben az 1913. évben 30,178. hívő járult az Urasztalhoz, vagyis 1164-el több. Az egyes alkalmak szerint, böjtkor: 3381, husvétkor: 6817, pünköstkor 5924, ujkenyérkor: 3643, uj borkor: 3336, karácsonykor: 7077. Betegeknek urvacsorát szolgáltatott ki a rendes urvacsoraosztás napján 14, más napon is 26 egyházközségben. Hegyközkovácsiban és P.-Ujlakon nem kérték.

Szektáriusok és felekezeteken kívül állók 25 egyházközségben találhatók. *Nazarénusok*: Biharpüspöki: nő 1; Csökmön: fi 6, nő 2; Hkszáldobágy: fi 2, nő 3; Nyüved: fi 1; Zsáka: fi 10, nő 12; Jákóhodos: fi 2, nő 3; összesen: fi 21, nő 21; *együtt 42*. *Baptisták*: Bszmárton: nő 2; Bihar: fi 5, nő 8; Bpüspöki: fi 23, nő 31; Csökmő: fi 7, nő 11; Furta: fi 1, nő 1; Hkkovácsi: fi 13, nő 14; Hkszáldobágy: fi 4, nő 4; Hkpályi: fi 5, nő 7; Kisszántó: nő 3; Köröskisjenő: fi 25, nő 31; Mezőtelegd: fi 1, nő 1; Mezőtelki: fi 1, nő 3; Pósalaka: fi 15, nő 25; P.-ujlak: fi 13, nő 16; Rév: fi 2, nő 1; Siter: fi 8, nő 6; Zsáka: nő 1; összesen: fi 123, nő 165; *együtt 288*. *Felekezeteken kívül állók*: Bihar: fi 19, nő 25; Csökmő:

fi
kö
fi
8;
nő
sz
ne
leg
va
mi

vá
na
13
me
mő
sib
fi
há
1,
do
né
nő
fi
kir
ha

má
na
sz
ez
tag
em
ter
ese
ves
mu
há
ho
elő
az

fi 11, nő 9; Élesd: fi 3, nő 2; Furta: fi 3, nő 3; Hegy-közcsatár: fi 3, nő 7; Kismarja: fi 4, nő 4; Örvénd: fi 27, nő 13; Pósalaka: fi 10, nő 12; P.-ujlak: fi 9, nő 8; Szalárd: fi 34, nő 40; Zsáka: fi 1; összesen: fi 124, nő 123, *együtt* 247. Fugyivásárhely és Nagyvárad a szektáriusok és felekezeten kívül állókat számszerűleg nem mutatja ki, s ha a két helynek a népszámlálás legutóbbi adatait figyelembe vesszük, akkor az „egyéb vallásúak” címén felvett 250 egyénnek 50%-át ide számítva, mintegy 700-ra rug ezeknek száma.

Az egyházi szertartásokat 12, illetőleg, bár Nagyváradról jelentés e tekintetben nincsen, de a hivek nagyobb tömegénél itt is bizonyára előfordulhatott, — 13 egyházközségben mellőzték. Így *nem kereszteltetett meg*: Bsztmártonban fi 2, Biharon fi 2, nő 3, Csökmön fi 7, nő 9; Fugyivásárhelyen fi 1, nő 1, Paptamáriban fi 1, Pusztaujlakon fi 2, nő 1, Siteren fi 1, Zsákán fi 2, nő 3; összesen tehát 35 kised. *Házasságát egyháziilag nem áldatta meg*: Bkeresztesen 6, Bsztyánoson 1, Csökmön 18, Fugyivásárhelyen 1, Siteren 1, Szalárdon 3, Zsákán 3, összesen: 33 pár. *Egyházi szertartás nélkül temettek*: Biharon fi 3, nő 2, Fugyivásárhelyen nő 2, Örvénden fi 1, Pusztaujlakon fi 1, nő 1, Zsákán fi 1, összesen: 11 egyén. E számok az előbbi esztendő kimutatásával összehasonlítva alig figyelembe vehető hanyatlást mutatnak.

A 30 egyházközségből kimutatott vadházások számát 279 egyén adja; a fugyivásárhelyi, mezőtelegdi, nagyvárad és szalárdi egyházközség e részben számszerű adatokat nem szolgáltatathat. A társadalmi életnek ez a sötét foltja egyházmegyénk területén legalább tagadhatatlanul terjedőben van. Szinte megdöbbenéssel említem, hogy Csökmön 36, az ennél jóval kisebb Siteren pedig 40 egyén éli ezt az immoralis, nagyon sok esetben az erkölcsi sülyedésen kívül anyagi romlást és veszélyt is magában rejtő életet. A tapasztalat nyilván mutatja, hogy ennek a betegségnek gyógyítására az egyháznak elég ereje nincsen, meddő harcot folytat. Mint-hogy e kérdésnél nagyon fontos állami érdekek is előtérbe nyomulnak: itt volna végre az ideje, hogy maga az állam is foglalkozzék az innen eredő bajjal, s igye-

keznék a segítő mód és eszköz megtalálására. — Lelkészi békéltetésre 8 pár jelentkezett.

Esperesi jelentésemnek évenként mindig deprimáló hatásu szakasza szokott lenni az a rész, a melyben az egyházunkból kilépők számát tudatom. Sajnos; ilyen kilépők az 1913. év folyamán is voltak 73-an, (fi 29, nő 44) a mely számból 44 egyén Nagyváradra esik, hol a róm. kath. egyház megszokott eszközeivel épen a református egyházból válogatja ki proselitáit, a mely folytonos, sőt évről-évre fokozódó támadás ellen egyházunk anyagi erőinek hiánya miatt a rendszerint érdekből vallásváltoztatásokat megakadályozni lehetetlen. De ha Nagyváradon az apák hitéhez való hűtlenek nagy száma némileg megérthető, semmiképen sem találunk elfogadható indokot arra, hogy Szalárdon 13 egyén felekezeten kívüli lett. — Átlépett egyházunkba fi 4, nő 3, összesen 7.

A gyülekezetek szegényeiről, árváiról 29 egyházközség gondoskodott, kifizetvén e célra pénztárából 1461 K 61 fillért. A többi egyházközség vagy azért nem viselt gondot elesettjeiről, mert e tekintetben a polgári község kezeli a szegényügyet, vagy azért, mert ezen eminens keresztyén erény és kötelesség gyakorlására megfelelő tőkével nem rendelkezik, vagy a mint pár helyről a jelentés hangzik: támogatást igénylő szegény nincsen a községben.

Bár az utóbbi két esztendő rossz gazdasági viszonyai különösebben is reá nehezedtek vármegyénkre és épen bihari egyházmegyénkre, mégis az egyházi és iskolai ügyek iránt érzett áldozatkészség nem hanyatlott meg hiveink sorában, a mi legnagyobb elismerésünket váltja ki. Kifejezetten egyházi célokra befolyt 15,359.75 kor., iskolai szükségletekre 1721.40 kor., összesen: *17,081 kor. 15 fillér* adomány, mely az egyházközségek között következőleg oszlik meg:

Ártánd. Egyház közszükségeire: Molnár Mihály 20 K, Tolvaj Ágnes 10 K, O. Nagy S. 10 K, Tolvaj Imre 10 K, Vad Erzsébet 10 K, Z. Nagy Imréné 5 K. Összesen: 65 K.

Berettyószentmárton. Urasztalra kenyeret adtak: Szilágyi László 4 K, Vida Ferenc kenyeret és bort 6.80 K, ifj Dancsházi Sándor 2 K, Dancsházi Gyula 2 K, Veress László 2 K értékben.

Építési pénztárnak többen: 10 K, Dienes Lajos végrendeli hagyománya 500 K. Iskolai harmóniumra: 40 K. Perselyadomány: 67.32 K. Összesen: 634 K 12 fill.

Bihar. Urvacsora kenyeret adtak: Szabó Lajos, Méhes Károly, özv. Ötvös Mihályné, Szabó István, Juhász Károly, Tarnóczi Lajos 64 K értékben. Konfirmándus növendékek egyházi célra: 33 K. Perselyadomány: 40.63 K. Összesen: 137.63 K.

Biharkeresztes. Urasztalra: névtelen kenyeret és bort 12 K, K. Varga Lajos kenyeret 5 K értékben. Egyházi szükségletekre: Madurkai Tivadarné 37 K, Oláh József 10 K, néh. Simon Gáspár 60 K. Orgonaalapra: Sütő Mihály 30 K, B. Kovács Sándorné, Bördös Juliánna 50 K, Boka Istvánné 10 K, Balla Gáspár 40 K, néh. Bördös Lajos 100 K, Pető István 5 K, Pál Miklós 8 K, Fekete Károly 5 K, E. Kis Bálint 10 K, N. Szőke József 20 K, Haraszi Mihály 50 K. Harmati Sándorné 6 K, D. Kovács Juliánna 10 K, Móra János 20 K, Kolunbár Mihályné 50 K. Összesen: 547 K.

Biharpüspöki. Egyház részére: névtelen 80 K. Diakoniszta alapra névtelen: 80 K, két névtelen: 14.45 K. Összesen: 174.45 K.

Biharszentjános. Urasztalra többen: 56 K. Adósságtörlesztésre a polgári község: 400 K. Iskolai célra többen: 63 K. Egyházi célra gyűjtésből 25.50 K. Keresztelő asztalterítőre 37 K. Perselyadomány 10 K, Összesen: 591.50 K.

Bors. Urasztalra: K. Kis Lajos Vas Gyula, özv. Katz Simonné, Szabó Lajos 20.40 K. Egyházi szükségletekre: N. Rácz Sándor 4 K, Hegyesi Sándorné 4 K, Kozma Lajosné 4 K, Hegyesi Istvánné 10 K, B. Hegyesi Lajos 4 K, Nemes Lajos 2 K, Lajos Ferenczné 5 K, Cs. Varga Lajos 3 K, Varga János 10 K, Kozma Imréné 4 K, Varga Gyula 5 K. Összesen: 81 K 40 f.

Bojt. Urvacsorához kenyeret adtak: Garaguly Gyula, Bán István, Bakó János, Pető P. Gyula, Buti F. Lajos, Erdei Lajos 20 K értékben. Szegényalapra többen 15.78 K. Orgonára báljövedelem 46.50 K. Perselyadomány 6.39 K. Összesen: 88.67 K.

Csőkmő. Szegényalapra: Földmivesek Olvasó Egylete 8 K, N. N. 10 K, özv. Bereczki Józsefné emlékére 2 K, Piros J. Imre 2 K, Nagy D. Imre örökösei 300 K, Ruhasegély-alapra: Farkas Károly 1 K. Egyházfenntartási alapra: Cs. Nagy Sándorné 5 K, Nagy D. Imre örökösei 150 K. Szeretetház alapra: Nagy D. Imre örökösei 50 K. Urvacsorára: Özv. h. Jenei Józsefné kenyeret 3 K 20 f. értékben. Egyházi célra: Telegdi József orsz. képviselő 20 K, Szabó Bertalan 20 K, Karácsonykor

szegényeknek : Gyáni Ferenczné 10 K, N. N. 5 K, N. N. 5 K, Kajcsa László komádi jegyző 100 K, Cirkói gazdaság 10 K, Nagy Dániel 5 K, emlékül többen természetben élelmi cikkeket 35·78 K értékben. Perselyadomány : 34·56 K. Összesen : 778·78 K.

Darvas. Urasztalának ellátására és egyház szükségletére többen 75·08 K.

Élesd. Urasztalának kenyeret és bort Szilágyi Mihályné, Balogh Sándor, Balogh Andrásné, Pusztai András, Tóbi Sándorné 60 K. Uj harangra Pusztai József és fia Sándor 600 K. harang felszerelésre többen gyűjtés útján 110 K, Gróf Bethlen Aladár 100 K, dr Farkasházi Zs. 100 K. Egyházi közszükségletre D. M. 40 K. Műkedvelők társasága 58·85 K. Ifjúsági egyesület vallásos iratokra 14·50 K. Kálvin-alapra adomány 13·50 K. Egyházi estély jövedelme 165 K. Perselyadomány 128·10 K. Összesen : 1388·95 K.

Fugyi. Urasztalának ellátására : Kálnoki Ferenc r. k. 6 K, Rácz István 2 K, Id. Kovács Károly 6 K, Nagy Elek és neje 6 K, özv. Szatmári Antalné 4 K, Vári Gáspár 2 K. Összesen : 25 K.

Fugyivásárhely. Urvacsorához többen kenyeret és bort 30 K. értékben. Egyházi célra: Kain Sámuel 50 K, Nagy Károly 20 K, (2 drb. szövet. részvény), Nagy József 10 K, Matta Károly 2 K, Szabó Mihályné, Nagy Ágnes 2 K. Perselyadomány : 31·03 K. Báljövedelem : 97·96 K. Összesen : 202·09 K.

Furta. Urvacsorához kenyeret és bort többen 50 K értékben. Ifjúsági egyesület szószék-terítőt és négy kisebb bársony terítőt 200 K értékben. Egyházi célra: Juhász Katalin 10 K, Vig Zsófia 10 K, Veres Juliánna 2 K, Nagy Imre 2 K, Balog Mária 4 K, Herczeg József 10 K, Kállai S. 20 K, Horváth Zsuzsánna 50 K, Erős Sára 10 K, Kállai István 4 K, Herczegh Erzsébet 10 K, Gy. Nagy József 5 K, Duka János 10 K, Kállai Imre 10 K, Berecz Sándor 10 K, Szántó István 10 K, Veres R. bek. 10 K, Vámos Erzsébet 2 K, Juhász János 50 K, Gál Sára 5 K, Kardos Katalin. 100 K. Összesen: 693·48 K.

Hegyközcsetár. Urasztalára kenyeret és bort ifj. Bacsa Józsefné, Balogh I. tóteleki lakos, Szücs László 20 K értékben. Egyház szükségleteire: Balogh Imréné 5 K, Tóth Mihályné 2 K, Nánási János 4 K, özv. Faragó Lajosné 10 K, Ökrös István 2 K, ifj. Högye László 2 K, özv. Patonai Mihályné 4 K, Mészáros Imréné 2 K, G. Tóth Sándorné 3 K, Szabó Lajos 4 K, ifj. Szabó Istvánné 2 K, Koma Lajosné 5 K, N. N. 10 K, Szücs László 15 K. Báljövedelem 270 K. Perselyadomány 15·06 K. Összesen: 402·06 K.

Hegyközkovácsi. Urasztalára kenyeret és bort többen 25 K értékben. Tankönyvekre özv. Zathureczky Albertné 25 K, Összesen: 50 K.

Hegyközpályi. Lelkészlak építésre többen 2200 K.

Hegyközszáldobágy. Urasztalra kenyeret és bort: M. Lucskai Bálintné, Szebeni Gyula, Farkas Dániel, Fábri Károly r. kath., ifj. Szebeni Lajos, özv. Bör Sándorné, Bujdó Lajos, ifj. Bör Sándor, özv. Zsiri Sándorné, 42 K értékben.

Hegyközüjlak. Urasztalra kenyeret és bort özv. Bodó Mihályné, Mata Mihály és neje, Dorogi Imre és neje, Petri Imre és neje, Dasi Sándor és neje 25 K értékben. Sipos Imre a templomnak zsoltárt ajándékozott 8 K értékben. Összesen: 33 K.

Kismarja. Egyházi szükségletre a fogyaszt. szövetkezetre 1700 K. Negyedik tanterem felszerelésére a fogyasztási szövetkezet 1200 K. Perselyadomány; 82·46 K. Összesen: 2982·46 K.

Kisszántó. Urvacsorához kenyeret özv. Király Sándorné Csizmadia Lajos, Szücs Jó sef, Kis Sándor, v. Kis Lajos Szilágyi Sándor 10 K értékben. Harangalapra: néh. V. Szappanos József 20 K, id. Szücs József 6 K, Bör János 6 K. Összesen: 42 K.

Köröskisjenő. Urvacsorához kenyeret és bort adtak: Zoványi Jánosné, Kis Mihály, Mihucz Jónásné, Balog Ágnes, Fazekas János, Szilágyi Lajosné, Szilágyi Lajos, Kovács Andrásné, Kovács András, Decseeni Iméné, Debreceni Imre 25 K értékben.

Mezőtelegd. Urasztalára többen 40 K. Hangverseny jöv. egyh. célra 610 K. néh. Falussy Károly lelkész sírkő alapjára adomány 60·71 K. Perselyadomány: 73·24 K. Összesen: 784·45 K.

Mezőtelki. Urasztalra kenyeret és bort: id. Lukács Gáspárné, özv. Pál Imréné, Sós Lajos, id. Lukács Gáspár 11 K értékben. Zathureczky István lelkésznek 24 m. tűzifát 150 K értékben. Összesen: 161 K.

Nagykakucs. Urasztalához többen kenyeret és bort 18 K értékben.

Nagykerekéi. Urasztalához kenyeret és bort 50 K értékben. Egyházi célra Hitelszövetkezet alapítványképen 400 K, Cseke Istvánné 3 K, Varga Ferenc 20 K. Összesen: 473 K.

Nagyszántó. Egyházi célra Szabó János 20 K, özv. Gáti Mihályné 10 K. Összesen: 30 K.

Nagyvárad. Urasztalára többen 391·50 K. Egyházi közszükségletre: 112·22 K, Velencei templom építésre: többen 392·92 K. Perselyadomány: 1155·48 K. Összesen: 2052 K 62 f.

Nyüved. Urvacsorához kenyeret és bort 12 K értékben.

Örvénd. Iskolának volt urbéresék tüzfát adtak (12 m) 48 K értékben.

Paptamási. Urvacsorához kenyeret és bort többben 40 K értékben. Toronyóraalapra Buday Antal 10 K, Balogh László 10 K, Fekete János 1 K, id. G. Tóth János 4 K. Perselyadomány 22:50 K, Összesen 87:50 K.

Pelbárthida. Urvacsorához kenyeret és bort adtak Máté Sándor, Nemes Elek, ifj. Szücs Sándor, Kis Bálint, Máté Lajos, Szoboszlai Sándor, Németh Jenő 19:20 K értékben.

Pósalaka. Urasztalához kenyeret és bort Fekete Sándor, Fekete János, Szabó Imréné 15 K értékben.

Pusztajlak. Urvacsorához kenyeret és bort többben 32:60 K értékben. Egyházi szükségletekre adomány többektől 259:70 K. Hitelszövetkezet 150 K. Összesen 442:30 K.

Rév. Urasztalához kenyeret és bort adtak. özv. Géczi Jánosné, Szegedi István, Juhász János, Hegyi Géczi Mihály, Hollósi Gyula 20 K értékben.

Siter. Urasztalra kenyeret és bort Albirt József és neje, Nagy András, V. Szabó Sándor és neje, T. Karácsony Sándor és neje, Kócs István és neje, Szél Pálné, T. Varga András, ifj. Kovács Lajos és neje, fogyasztási szövetkezet 30 K értékben. Egyházi szükségletekre ifj. Kócs Sándor 10 K, Kiss József 4 K, N. Kócs Sándor 10 K, Kovács Ágnes 4 K, Molnár Juliánna 5 K, Takács Erzsébet 4 K, Piski Károly 10 K, Szakál Imréné 5 K, Szilágyi Sándor 10 K, Bódizs Erzsébet 10 K, K. Varga András 4 K, Deli Györgyné 5 K, Tar Sára 4 K, ifj. Szilágyi Sándor 5 K. Összesen 135 K.

Szalárd. Urvacsorához többben kenyeret és bort 50 K értékben. Egyházfenntartási alapra özv. Papp Sándorné 1000 K. Kupás Józsefné 20 K, Köpe Ferencz 2 K. Összesen 1072 K.

Told. Urasztalához kenyeret és bort Pusztai János, Szántó Ferenc 12 K értékben. Egyház közszükségletére, alapítványra néh. Köleséri Mihály 20 K. Perselyadomány 8:86 K. Összesen 40:86 K.

Zsáka. Urasztalra többben kenyeret és bort 30 K értékben. Egyházfenntartási alapra néh. Szöllősi Mihályné, Szücs Mária 6 K, néh. P. Lovász József 10, Mezey István 50 K, Farkas Kálmán 6 K. Orgonaalapra özv. Szabó Jánosné 3 K. Összesen 105 K.

Jákóhodos. Urasztalához kenyeret és bort többben 36 K értékben. Hitelszövetkezet templomjavításra 409 K, közszükségletre 50 K. Összesen 495 K.

Váncsod. Urasztalához kenyeret adtak H. Szabó József, Vajda László, Hiripi József, Fábián Imre, V. Kis László 9'60 K értékben. Iskolasegélyképen a község 390 K. Egyházfenntartási alapra Szabó Lajosné, Boka Zsófia 20 K. Összesen 419'60 K.

Váradles. Urvacsorához kenyeret és bort többen 12 K értékben. Egyház szükségleteire Székely Erzsébet 6 K, Szathmári Mihály 3 K, Göcz János 3 K, Székely Etelka 2 K. Összesen 26 K.

Egyházközségeink adományt nyújtottak Gusztáv Adolf Egyesületnek 43'58 K, Prot. Árvaháznak 3'90 K, Vakoknak 2 K, Segélyt kérő egyházközségeknek 274'08 K, Különféle célokra 322'41 K. Összesen 645 K 97 fillért.

II. Anyagi élet és igazgatás.

Az egyházközségeknek közigazgatási szerve, a presbytérium mindenütt törvényszerűen alakított meg, a ciklusonként szükséges kiegészítéseket vagy esetleges pótlásokat megfelelően foganatosítják, s a presbyteriumok működése ellen a törvény szempontjából kifogás nem emelhető, hanem figyelmük különösebben felhívandó, hogy az egyháziasságban, az isteni tiszteletek látogatásában és úrvacsorával élésben nemcsak maguk, de egész családjukkal együtt buzgólkodjanak minél inkább jó példaadással előljárni. A presbyteri ülések jegyzőkönyveit pontosan vezetik, a mi hiányt e tekintetben a hegyközségi egyházközségben találtam, azt már pótolták. A jegyzőkönyvek vezetését 9 egyházközségben a lelkészek, — 31-ben a felekezeti vagy áll. iskolai tanítók, — 2-ben pedig más társadalmi állású egyének teljesítik.

Az anyakönyveket minden egyházközségben rendben találta a vizsgáló küldöttség. Ugyszintén nem kifogásolta az egyházmegyei, egyházkerületi, konventi jegyzőkönyvek kezelését. A felettes hatósági körlevelek beiktatása, rendben tartása körül sem tapasztalt hiányokat.

A vagyonleltár és rovatos kimutatás minden egyházközségben megvan, az évvégi változásokat átvezetik, csak a fugyi-i, hegyközkovácsi és siteri új vagyonleltár nem került még végleges jóváhagyás alá, mert a vizsgálat során bizonyos telekkönyvi adatok pótlása volt szükséges.

A lelkészi hivatalokban a napló, vagy iktatókönyv valamint a postakönyv megvan.

Az egyházközségek közül telekkönyvi rendezést igényelnek Bojton a faiskola, Köröskisjenőben az ugynevezett parlagszőlő, Siteren a temetők tulajdonjoga és Váradlesen a lelkészi és kántortanítói legelőilletmény. Ezenkívül kiigazítási eljárás szüksége forog fenn Mezőtelegden, valamint Hegyközszáldobágyon, intézkedésre vár a nagyváradai lat. szer. püspökség által adományozott 30 holdban foglalt legelő, a melyből mintegy 8·700[□]-öl lelkészi és 3·1244[□]-öl kántortanító illetményt a község használ a nélkül, hogy azért a belhivatalnokok kántalanításban részesülnének.

Az egyházközségek 1913. évi zárszámadása szerinti bevétele volt 357.621·19 K; kiadása 337,084·09 K, maradványa 20,537·10 K; különböző címeken fennálló követelése 31,330·30 K. Ez utóbbi tétel emelkedő, s indokául a múlt év szomorú gazdasági viszonyai szolgálnak, melyek hűveink teherviselő képességét megrontották.

Az egyházközségek kezelése alatt álló különféle tőkék és alapítványok, legnagyobb részben készpénzben, egy csekély töredékben terményekben 361,457·50 K-t tesz ki, a melyből kifejezetten egyházfenntartási alapot képez 24 gyülekezetben 105,625·46 K. A tőkék és alapítványok célnak megfelelően kezeltetnek.

A szomorú idők jele, hogy már a múlt esztendőben csak 7 egyházközségünk volt olyan, hol az egyházi bevételek befolytak, 35-ben azonban nemcsak az egyházi adó, hanem a tőkék kamatai és bérösszegek kisebb-nagyobb mértékben, sőt egynémelyik helyen majdnem 70—80%-ban befizetés nélkül maradtak. A minek súlyos következménye egyfelől, hogy a halasztást nem tűrő szükségletek kielégítése kölcsönből lehetséges, mely címen az egyházközségek terhe ez idő szerint 408,463·30 K, 1%-tól 13%-ig felmenő kamattal, másfelől, hogy az állami adók és illetékek, mint például Bsztmártonban 113·27 K, Hkujlakon 31 K és tanítói nyugdíjilleték 722 K, Siteren adó 96·68 K, illeték 40·68 K, tanítói nyugdíj 168 K fizetetlenek, valamint nem kapták meg illetményeiket a belhivatalnokok sem: Csökmön,

a hol az ig. tanító követelése 266·66 K, Fugyiban a lelkészé 179·60 K, Hkkovácsiban a lelkészé 173 K, Hkujlakon a lelkészé 912·20 K, fitanítóé 156·69 K, Jákóhodoson a lelkészé 194 32 K.

A belhivatalnoki javadalmi földek adóját kizárólag maga a belhivatalnok fizeti Kisjenőn, Pelbárthidán és Hkujlakon a tanítók; a belhivatalnok és egyházközség 6 helyen, az egyházi pénztár 33 gyülekezetben, sőt Hegyközszáldobágyon egy darab föld után a polgári község.

Az egyházi épületek és pedig a *templom* jó karban van 37 egyházközségben, türhető állapotban 1-ben, javítást igényel Kisjenőben, Mezőtelkiben, Paptamásiban és Váradlesen; *lelkészlak* jó karban 31, türhető állapotban 3 egyházközségben, javítást igényel Ártádon, Borson, Mezőtelkiben, Siteren; újra építendő; Bihar-szentjánoson, Hkujlakon, Nagykakucson és Nagyszántón; *iskola épületek* javítandók Hkcsatáron a leánytanító lakása, Pelbárthidán, újra építendő Hkcsatáron a fiúiskola, Nagyszántón, Paptamásiban a leánytanító lakása; egyebütt jókarban; melléképületek jó karban vannak 30 egyházközségben, türhető Furtán a lelkészlakáson, javítandók Biharon a lelkészlakon és Borson, rosszak Hegyközpályiban a tanítói lakon, Hegyközüjlakon a lelkészlakon. Mezőtelkiben a lelkészlakon, Nagykakucson, Nagyszántón, Pelbárthidán, Pusztaujlakon a tanítói lakon, Réven a lelkészlakáson, Váncsodon a lelkész, leánytanító és vegyes isk. tanító lakásán.

Az egyházközségek épületeiket 990,535 K-ig a Fonciere pesti biztosító intézetnél biztosítják. Nagyvárad azonban a Fonciereen kívül biztosít még az Első Magyaránál 295,180 K-ig és a Triesztinél 52,000 K-ig. A biztosítási díj csak Hkpályinál maradt hátralékban.

Új építkezések voltak Bkeresztesen a kántortanító lakáson szekérszin 80·04 K, Fugyivásárhelyen a bérháznak iskolai célra való nagymérvű átalakítása 1300 K, Hegyközc satáron a lelkészlak átalakítása 3798·43 K, Hegyközkovácsiban nyári konyha 76·50 K, Hegyközpályiban lelkészlak 6961·92 K, istálló 601·95 K, Hegyközszáldobágyon az iskolaépületnél 334·23 K, Kismarján

Az egyházi épületek jókarban tartására 29676·52 korona fordított.

Az Ismétlő-iskola-köteles, tehát 12—15 éves, fi 1529, nő 1244, összesen 2773 volt; több az előző évinél 23-al; ebből iskolába járt fi 1403, nő 1157, összesen 2560; iskolába nem járt fi 126, nő 87, összesen 213, tehát 22-vel több, mint a múlt tanévben. Az ismétlő-iskoláztatás kifogás alá esik Furtán, Nagykerekiben, Csökmön és Szalárdon, hol tekintélyes száma a tanköteleseknek iskolába nem jár.

Az egyházmegyében 31 egyházközség tart fenn felekezeti iskolát, ide számítva a nagyváradi tanítónő-képző-intézet gyakorló iskoláját is. Állami iskola van 10, községi iskola 1 egyházban, míg Nagyváradon állami és községi iskola is található a felekezeten kívül. A kisszántói iskola kivételével, hol az előző évek nagy hiányai miatt még mindig csak az I—IV. osztály állítható be, mindenütt I—VI. osztályu az iskola, akár vegyes, akár pedig külön tanteremben vannak a fiuk és lányok. A tanterem száma 64, ugyanannyi tanítóval, a kik közül férfi 46, nő 18; állandó 62, ideiglenes 2 oklevéllel.

Konfirmáltatott fi 425, nő 457, összesen 882; 49-el kevesebb, mint a múlt évben.

Az egyházkerületi tantervet nem tartották be 4, s az egyházkerületi kiadványokat teljesen nem használták szintén 4 egyház iskoláiban. Ennélfogva az iskolaszékek, illetőleg presbyteriumok szigoruan ügyeljenek az egyházkerületi tantervhez való szoros alkalmazkodásra, továbbá arra is, hogy minden tantárgynál az egyházkerületi kiadványok használtassanak, a mennyiben fontos közegyházi érdekeket érint tankönyveink mellőzése; annál inkább, mivel a tanítóknak még a tekintetben is kedvező a helyzetük, hogy egyes tantárgynál több kiadvány állván rendelkezésre, a módszerüknek legjobban megfelelőt választhatják.

A tanítás eredménye 10 tanítónál jelesnek, 33-nál jónak, 15-nél kielégítőnek, Nagyszántón, Nyüvedkügpusztán, Siteren a kisebb vegyes iskolánál, Zsákán a nagyobb leány és a kisebb vegyes iskolánál alig elfogadhatónak találtatott, mely okból a nagyszántói és zsákai iskolák tanítói már a múlt évben egyházmegyei közgyűlésünk részéről jóindulatu figyelmeztetésben részesültek. Toldon járvány miatt az iskolát megvizsgálni nem lehetett. Az állami és községi iskolákban a vallás és énektanítás több helyen nem üti meg még a minimális kívánalmakat sem, a mely szomorú tapasztalat annál lehangelőbb, mert ez a nagyfontosságú ügy épen lelkészeink kezébe van letéve. Távolról sem akarom feltételezni és mondani, mintha a csekély eredmény lelkészeink számlájára volna irandó. Mert ennek raj-

tunk kívül fekvő okai is vannak, a milyen péld. nem egy helyen az a szűkkeblűség, a melylyel az iskolák tanórarendje a vallástannal szemben viselkedik, midőn egy hat osztályu iskola vallástanítását szinte alig pár órával gondolja eredményesen megoldani. Minden esetre e tapasztalati tény mellett nem haladhatunk el gondolkodás nélkül Egyházmegyénk közgyűlésének alkalmas helyen oda kell hatni, hogy vallástanításunk mellőzött helyzetéből kiemeltessék; a presbyteriumok s lelkészek pedig elsőrendű kötelességnek tekintsék, hogy e tekintetben nemcsak minden rendelkezésre álló eszközt kimerítsenek, hanem ott, a hol sikeresnek mutatkozik, még áldozatok mellett is vigyék keresztül, hogy az áll. iskolai tanító a vallástanítást vállalja el.

A tantermek felszerelése, taneszközök beszerzése körül egyházközségeink anyagi erejükhöz mérten igyekeznek arra, hogy e részben súlyosabb kifogás alá ne essenek s az államsegély ne veszélyeztessék; de még mindig hiány tapasztalható 13 egyházközségünk iskolájánál. Tantermeink többé-kevésbé kielégítik az egészségügyi követelményeket, kifogás alá esik azonban 7 tanterem.

A nem felekezetünk iskolájába járó református tan-kötelesek vallástanításáról mindenütt gondoskodnak.

IV. Népmozgalmi adatok.

Az egyházmegye területén az 1913-ik évben

1. Született, illetőleg megkereszteltetett :

törvényes fi : 1101, nő : 1042, összesen : 2143

törvénytelen fi : 120, nő : 137, összesen : 257

együtt fi : 1221, nő : 1179, összesen : 2400

A szülöttek száma a múlt évihez képest 81-el kevesebb s az egyházmegye lélekszámának 3.43 %-át teszi. Törvénytelen szülés nem volt Ártándon, Darvason, Hk-kovácsiban és Nagyszántón

2. *Meghalt* fi : 854, nő : 766, összesen : 1620, vagyis a népességnek 2.31 %-a, kevesebb az előző évinél 0.08 %-al.

3. *Házasságra lépett* tiszta pár : 367, vegyes pár : 105, összesen : 472, mely a népesség 0.67 ‰-ának felel meg, kevesebb mint az előző évben 0.08 ‰-al.

A vegyes házasságoknál megegyezés létesült a születendő gyermekekre nézve javunkra 39, kárunkra 40 esetben (Nagyváradon 36), e szerint e címen veszteségünk 1, kedvezőbb a múlt évinél.

Az egyházmegye népessége az 1913. évi december 31-ikén.

anyaegyházakban fi : 33820, nő : 33419, összesen : 67239

szórványokban fi : 1403, nő : 1436, összesen : 2839

együtt fi : 35223, nő : 34855, összesen : 70078

Kiváló tisztelettel vagyok

Nagyvárad, 1914. szeptember hó 3.

Sulyok István,

esperes.

